

Jaar 1586 – 1589 – Guido Vandermarliere

11 januari 1586 – Hop - SAP 331

Saterdaeghs den 11 januari 1586

Item de wedewe ende aeldynghen van **Jan Brandere** van pretense schuldt van coope ende leveringhe van hoppe

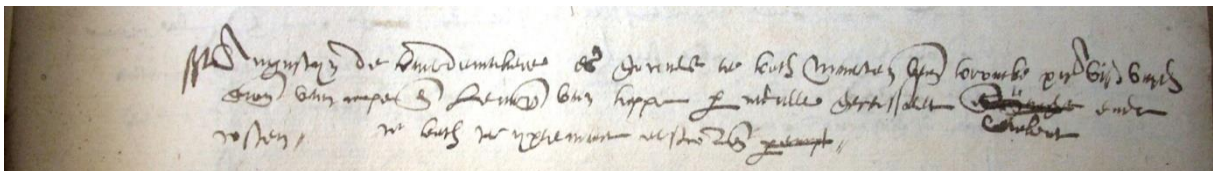
16 januari 1586 – Bier - SAP 331

Sdonderedaegs den xvj ste january 1586

Gheconsenteert **Bartholomeus Liebaerd op** te draeghen ter halle d'aeldinghen van Bouldwyn de Graeve, om pretensen schuld van leveringhe van biere

22 januari 1586 – Hoppe - SAP 244

Augustyn de Baerdemaekere es ghecondempneert te bethaelen **Maerten vande Broucke** xij pond vi schele viiij deniers grooten van coope ende leveringhe van hoppe – par cedulle ghecasseert, ghekent ende costen te bethaelen ter Ypermart eerstcommende.

Handwritten Dutch text from a document, likely a court record or deed. The text is written in a cursive script and mentions names like Augustyn de Baerdemaekere and Maerten vande Broucke, along with details of a transaction involving hops and a debt of 12 pounds and 6 schellings.

22 januari 1586 – Hoppeland – 't Streckstraatje - SAP 331

Gheconsenteert **Gabriel van Thune**,

de vercoopynghe van een ghemet hoppeland begrepen in zynen letteren van verbande, van de 1sten in Wedemaend 1584 – ten laste van **Jacob Deworm**,

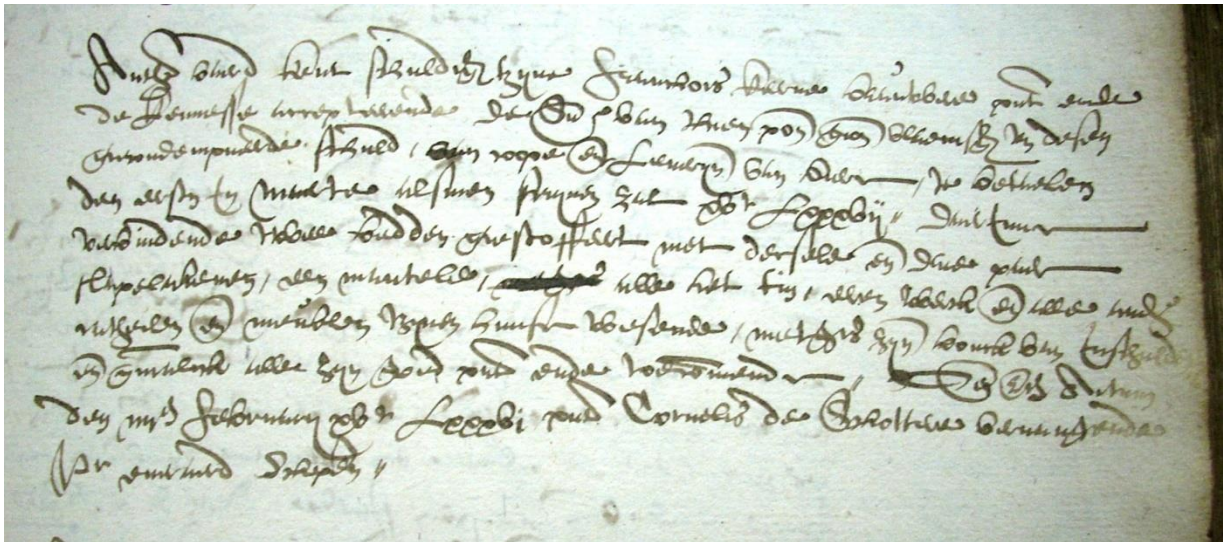
ghedaen exequitoir den xvi stede deser maend,

metgaders daertoe een ander gemet hoppeland daerontrent ligghende jeghensover 't

Streckstraetken, d'oostzyde tgoed vande **Magdaleene Caulchie**, van noorden an

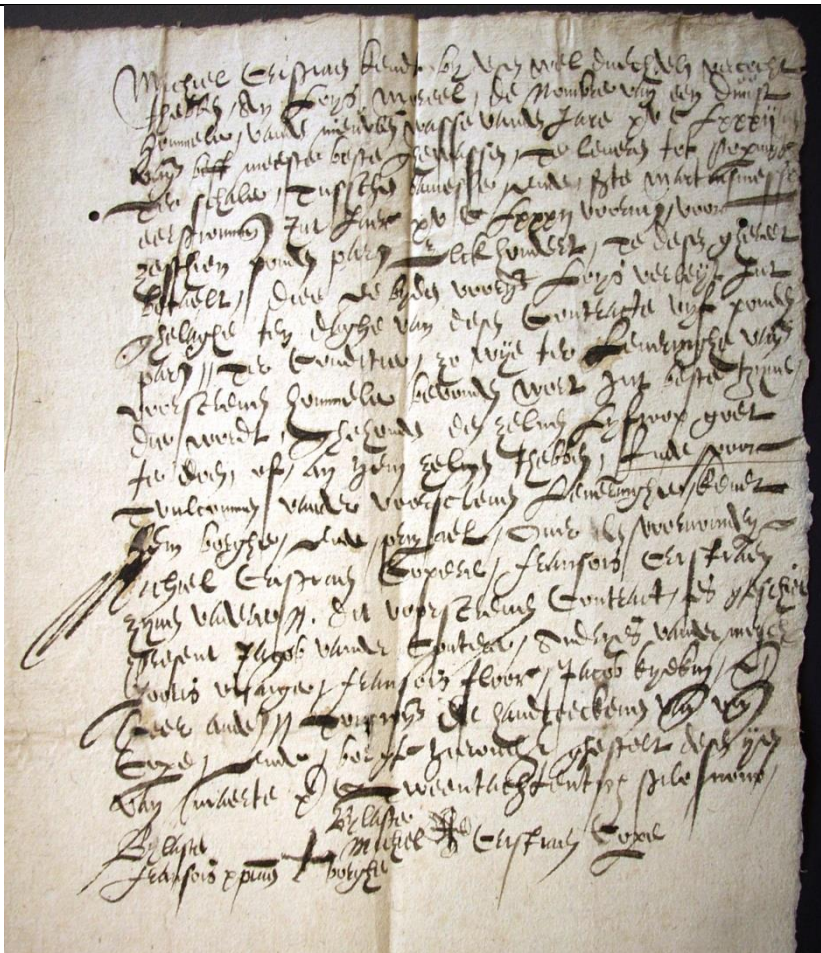
thoppelandt van Dieryck Liebaerd, om daarmede te behaelen betaelinghe van xvi pond grooten ende costen.

4 februari 1586 – De brouwer eist zijn geld – Renten – Folio 132

Anthonis Baerd kent schuldigh tzijne
Franchois Keerne, brauwere – present ende de kennesse accepteerende,
 de somme van thien ponden grooten vlaemsch in desen ghecondempneerde schuld van coope
 ende leverynghe van bier –
 te betaelen den eersten maerte ales men schryven zal xvc lxxxvij –
 daerinne verbindende twee bedden gestoffeert met decsele ende drie paer slaeplakenen, een
 mantele, alle het tin, eenen weck ende alle ander catheelen ende meublen tzijnen huuse
 wesende, metgaders zijn bouck van inschulden ende generalick alle zijn goed – present ende
 toecommende – over recht –
 Actum den iiijde february xvc lxxxvj – present Cornelis de Schottere, vervanghende Pieter
 Everaerd, schepen.

2 maart 1586 – Michel Christiaen versus Loys Moreel, Hopcontract – SAP 115 Processen nr. 31

In dit proces zit een hopcontract dat we hier volledig overnemen.

Michel Christiaen kent by desen wel duechdelic vercocht thebben an **Loys Moreel** de nombre van een duust hommelm van de nieuwen wasse van den jare xvc lxxxij van de meeste beste gewassen, te leveren tot Poperinghe ter schale tusschen bamesse ende Ste. Martensmesse

eerstcommende int jaer xvc lxxxij voornoemd voor
de zestien ponden parisis elck hondert, te desen ghereet
betaelt, duer ende byden voorseide Loys verleyt int
ghelaghe ten daghe van desen contracte vijf ponden
parisis, ten conditie, zo wye ter leveringhe vande
voorschreven hommele bevonden wort int beste tzyne
die wordt ghehouden den zelven lyfcoop goet
te doen of an hem zelven thebben, ende voor
tvulcomen vande voorschreven leveringhe, kendt
hem borghe ende pryncipael over de voornoemden
Michiel Christiaen, copere, Fransois Christiaen,
Zynen vaderen, dit voorschreven contract es gheschreven
schepene Jaques Vander Coutere, Andryes vander Mersch,
Jooris Visaige, Fransois Floor, Jacob Kyeken ende
meer anderen,
toirconde de handteekenen vande coper ende borghe hieronder ghestelt desen ijde van
maerte tweentachtentich – stile nove

12 maart 1586 – Koopen leveringhe van hoppe - SAP 395

Jacques de Pape kend schuldich tzyne **Jan de Schottere** - present ende accepterde –
de somme van xiiij pond ij schele ij penninghen grooten vlaemsch -
van **coope ende leveringhe van hoppe** –
te bethaelen den xij marty lxxxvij –
daerinne verbindende een huus, erfve ende catheilen metter schure –
groot van lande een gemet ofte daerontrent - gestaen ende geleghen op **dYperstraete** - daer
de voornoemde debiteur nu ten tyden woonende es -
te vooren verbonden in vij ponden grooten ten proffyte van Pieter vande Mersch -
zonder breeder last - dat belovende overzulcx te garanderen -
omme executie -
Actum den xij marty xvc lxxvj -
Present Cornelis de Schottere ende Frans de Vos – schepenen

29 maart 1586 – Peryne koopt van Cornelis de Cock en Christyne - SAP 365 - Folio 293

Peryne de weduwe van Jan van Heede heift ghecocht teghen **Cornelis de Cock ende
Cristyne** zyn huusvrauwe -
eerst lx tich roeden **hommelhof** ligghe upde Casselstraete in een meerder parceel -
van zuuden de weduwe van Willem Scherrier - van westen de kercke van Onse vrouwe - van
noorden de kynderen van Jan Schevele - van oosten Joris Vermaerle -
Item noch een half ghemet elstlant ligghe inde Hipshouck in een parceel van twee
ghemeten elstlant -
ghemeene ende onverdeelt emt de kynderen van Jan Scherrier -
streckende van zuuden ande Casselwech - van westen tsterfhuus van Jacob Loodyck -
tnoorhende daeldyngthen van Godelieve Dooms - van oosten Jacob Beke –
zuuver goedt -
omme de somme van zes ponden grooten vlaemsch - te betaelen ghereet ghelt ter
erfvachtigheyt -
xx schele parsiis voor een godspenninck - zes ponden parisis voor een hoofcleet omme
svercoopers huusvrauwe - ende zes ponden parisis te lyfcoope - alle ten laste vande blyvere

Ghehalmpt voorts over erve den xxix marty xvc lxxxvj tich

10 mei 1586 - Eloy Moreel versus Mahieu Coemelck – SAP 115 - Processen – nr. 31

Heesch die dient ende overgheeft **Elooy Moreel**, heescher, ten eener zijde
Jeghens ende ten laste van **Mahieu Coemelck** als hoir ende aeldynck van **Fransz Chistiaen**
ende borghe ende principael omme **Michiel Christiaen**, zijnen zone,
verweerder ter andere
dienende voor ulieden mijne heeren, burghmeesters ende schepenen van de stede van
Poperinghe

Inden eersten dient gheweten ende es warachtich dat de voornoemde heescher competeert
zeker actie ten laste van eenen **Michiel Christiaen**,
te weten restitutie van hondert t zestich ponden parisis omme ghelycke somme den
voornoemde Michiel ghefurniert thebben
voor den coop van **een duust ponden hommele** die den zelven Michiel
den heescher ghehouden was te leveren tusschen Bamesse ende St. Maertensmesse van de
besten, meest ghewassen ende van **de jaere xvc lxxxvij**,
metghaders vijff ponden parisis van verschooten ghelaeghe
alles breeder blyckende by obligatie dannaff ghewaeghende hier met gevoucht ende
ghecotteert L.

Weet voorts te noteren dat de zelve Michiel in faulte ghebleven wezende van 't leveren van de
zelve hommele nyet jegenstaende tontfanck vande voorseide somme,
heift de heescher gheoccassioneert den voornoemde verweerder,
alhier voor mijne voornoemde heeren te betrecken omme betaelynghe vande inhouden van de
voorseide obligatie als hoir ende aeldynck van de voorseide Franchois Christiaen, borghe
ende principael over den zelve Michiel
ende de maniant desselfs sterfhuus anghenomen hebbende
ende naer verbaele proceduren was den heescher gheordonneert zynen heesch te stellen by
memorie welcke ordonnantie hy becompt mids desen
Mids welcken maniant conclusie tendeert ten fyne
dat by ulieden heeren sententie diffinitive ende ons recht, ghewyst ende verclaerst wort
dat dheescher hem van de verweerder wel goede cause becroont ende belaecht heeft,
gheconsidereert de voornoemde maniance
Oversulcx wert de verweerder ghecondemneert inde betaelinghe van de voorseide ic lx pond
parisis metghaders van de verschooten ghelaeghe ende inde costen vande vervolghen ter
huerlieden biedende presentie

9 juni 1586 – Willem Floor koopt een hommelhof – SAP 365 Folio 296 verso

Willem Floor heift ghecocht teghen **Marie de weduwe van Gregorius Cloribus** ende teghen
Fransois de Schottere haren bystanden man
over haer zelve ende over haer kynderen - by consente - agggreatie ende toelaeten van
schepenen vande stede van Poperinghe -
blyckende by acte vande voronoemde cosntent -
in date vande xix in pmeye 86 - onderteekent J. Mazeman
een parceel van hommelhove - groot vyf vierndeel ofte daer omtrent emmers de plecke
alzo die gheelghen es -

de vier houcken ende de middelwaet met eenen vryen vuytganck toebehoorende de hofstede van Cornelis de Schottere - met een plecke om wulle te drooghen - ende te gaene totten waterput ter eeuwicheyt -
streckende oost ende west - twesthende Cornelis de Schottere - voornoemde - de zuutzyde de kynderen van Sandes Floor - zuuver goedt om zuuver ghelt -
ghezondert tsheeren gorndrente -
omme de somme van achtentwintich ponden grooten ende x schele grooten vlaemsch den hoop -
te betaelen deene helft ghereet ende dander helft ter erfvachtigheyt - v schele parisis voor de godts penninck - een halve raziere coorens de ghemeen en aermen -
te betaelen te kersmesse eerstcommende - xxxvij ponden parisis te lyfcoope ende xl schele voor de roupper - allen ten laste vande blyvere
ghehalmt over erfve den ix juny xvc lxxxvj

23 september 1586 – Condemnaties – SAP 243
--

We geven hier een stuk uit de register van de vonnissen.

Swoensdaeghs den xxij septembris xvc lxxxvi

Maillard de Ruddere, verweerder

es ghecondempneert te betaelen **Janneken de weduwe van Lambrecht vande Doene**, heesschege,

de somme van xxxi – 31 - pond xv – 15 - schele vij deniers grooten vlaemsch, van coope ende leveringhe van hoppe naer dutwyzen vande obligatie hiermede ghecasseert ende van de wettelicke kosten ghegroot

Clays Talewee, verweerder es ghecondempneert te betaelen **Gheleyn de Coninck**, heescher, de somme van v pond vi schele vij deniers parisis over tderde van xvi pond parisis van salarissen ende vacatien als procureur gheoccupeert hebbende over den xden – Ghegroot ende kosten.

Anthoon Bernaerd es ghecondempneert te betalen **Denys vander Doene** xvij pond parisis over de volle betaelinghe van elff ponden grooten Vlaemsch ter cause van den eersten payementen vanden lossinghe van eenen verbande van lxiiij pond grooten naer d'vutwyzen van de appointementen van de xxvij november xvc lxxxv – Ghegroot ende kosten

Jacob Quaghebuer es ghecondempneert te betaelen **Franchois Ballynck** als brynger sbriefs over **Bartholomeus Baerdemaeker** xiiij pnd vij schele parisis van vertheerde kosten naer vutwys vande cedulle ghecasseert – Ghegroot ende kosten.

Marie vande Keewere, weduwe van **Jan Wyts**, gheadverteerd ter halle, es ghecondempneert te betaelen **Michiel Longuespee**, de somme van lij pond xiiij schele vij deniers parisis over zynen salaris van de taux van de vde pennynck van tjaer 1577 by den voornoemde wylen haeren man ontfanghen naer dvutwyzen van den billette des mentionerende – ghegroot ende kosten

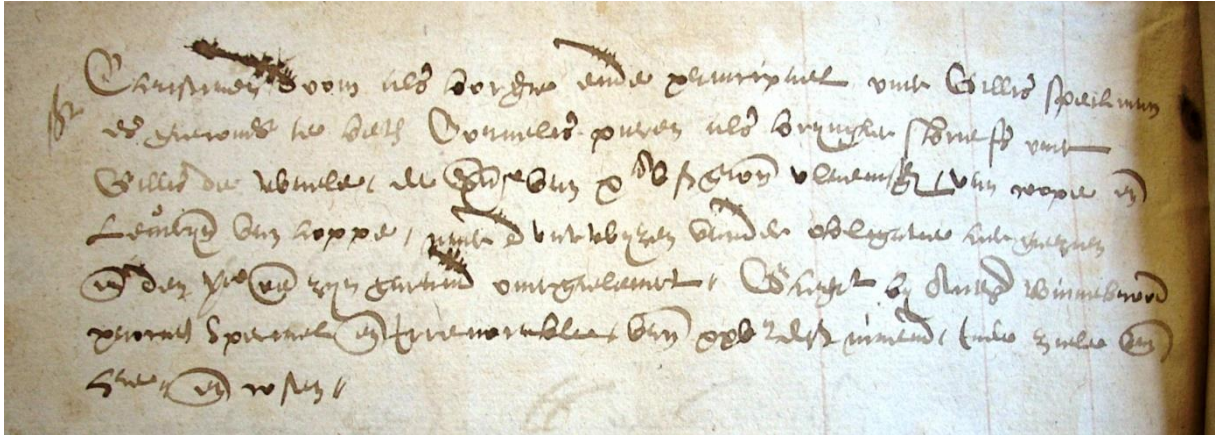
Saterdaeghs den xxvij september 1586

Anthoon Bernaerd es ghecondempneert te betalen **Andries Pillaerd** iiij pond xv schele grooten an yzerwerck ende aerbeyd – ghegroot ende kosten

Christiaen Doom als borghe ende principael over **Gillis Speilman** es ghecondempneert te betaelen **Cornelis Pieren** als bryngheer sbriefs overe **Gillis de Waele** de somme van xv pond grooten vlaemsch, van coope ende leveringhe van **hoppe**, naer dvutwyzen vande obligatie hier gezien ende den verweerder van zijn garand overgelevert, - Ghegroot by **Anthonis**

Winnebrood, procatie speciael ende irrevocable vande xxv – 25 - sten deser nemende inde zaeke vande heere ende costen

De weduwe van **Pieter de Haene** es ghecondempneert te betalen **Jan Tetin** als bryngher sbriefs over **Jan Stalin** ende **Pieter Demol** xv pond grooten naer tbewys vande cedula hier gesusseert – Ghegroot ende costen.

Willem Scherier es ghecondempneert te betalen **Jan Bollaerd** over **Bartholomeus Baerdemaker** xx pond v schele parisis van coope van eenen mantele – Ghegroot op cedulle gecasseert ende costen

Anthoon Courtyl es ghecondempneert te betalen **Jacques de Brauwere** xx pond parisis reste van coope van lande – Ghegroot op billet van rekeninghe ende costen

Mathys van Cassele als hoir ende aeldynck van **Pieter Mostaerd** es ghecondempneert te betalen de weduwe van **Mahieu de Groote** xij pond parisis van coope ende leveringhe van bieren – ghegroot up deellot hier ghezien ende costen

Gheconsenteert **Bartholomeus Liebaerd** met de roude van justicie te doen sequestreren by pandynghe ende pandynghe vander stede, de roerende ghoedynghen van **Lumyn d'Auxy**, zynen pachtere omme daarmede te betaelen den pacht vande loopende jaerschaere, van xv gemeten lands inden Hipshouck te v pond parisis 't gemet, ende de wettelicke costen, naerdien de voornoemde Liebaerd hadde verclaerst bye ede de zelve pandinghe te verzoucken vut vreesse van verlieze ende blutse van den voornoemde pachtere

Gheconsenteert den zelven **Bartholomeus** by den wet te verzoucken vut den raede van Vlaenderen vanden processe aldaer geintenteert ten synen laste by **Walrand de Lezenne** midsgaders by hem indempneerende de selve costeloos ende schaedeloos, ter cause vande costen van de zelven verzouckere van ende noye die daervooren zullen staen te geschieden Toorconde zyn handteeken.

24 september 1586 – Hoppe – SAP 245

Maillaerd de Ruddere, verweerder,

es ghecondempneert te betaelen **Janneken, de weduwe van Lambrecht Vander Doene**, heescheghe, de somme van xxxj ponden xv schele viij deniers grooten vlaemsch, van coope ende leveringhe van hoppe naer dvutwyzen vande obligatie hiermede gecasseert ende omme de wettelicke costen – ghegroot.

Clays Taluwe, verweerder es ghecondempneert te betaelen **Gheleyn de Conynck**, heescher de somme van v pond vj schele viij deniers parisis over tderde van xvj pond parisis van salarissen ende vacatien als procureur gheoccupeert hebbende over de verweerder – ghegroot ende costen.

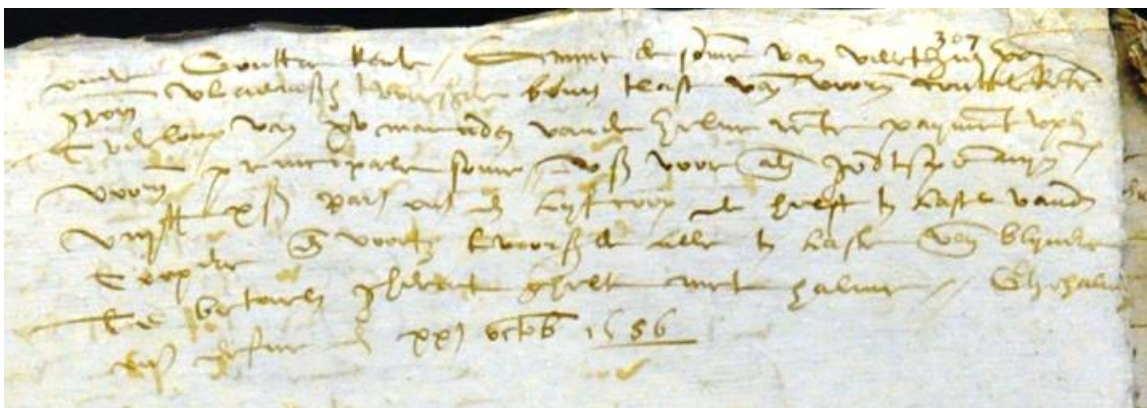
25 september 1586 – Boekweit verkocht te pandenmarkt – SAP 395 – Renten

Augustyn de Baerdemaekere in persone voor onderchreven heeren schepenen, stelde wettelick zeker ende borghe met den persoon van **Baertholomeus Liebaerd**, present, voor de lichtighe van een paertie bouckwiet, groeyende ende staende op den ackere, vercocht ten pandenmarte ten instantie van Sebastiaen Noret om xliij ponden parisis – de voorseide partie van vruchte groot vj ghemet ofte daerontrent inden Peselhouck – welck bouckwiet de voornoemde comparant by officie verboden te weeren van de grond ende daeghynghe gheopposeert by de voornoemde Sebastiaen met assignatie van ghehoir voor justicie dysdaegh den laetsten deser maend actum den xxvste septembris xvc lxxxvj present Nicolas Bamelare ende Jan Fobert, schepenen

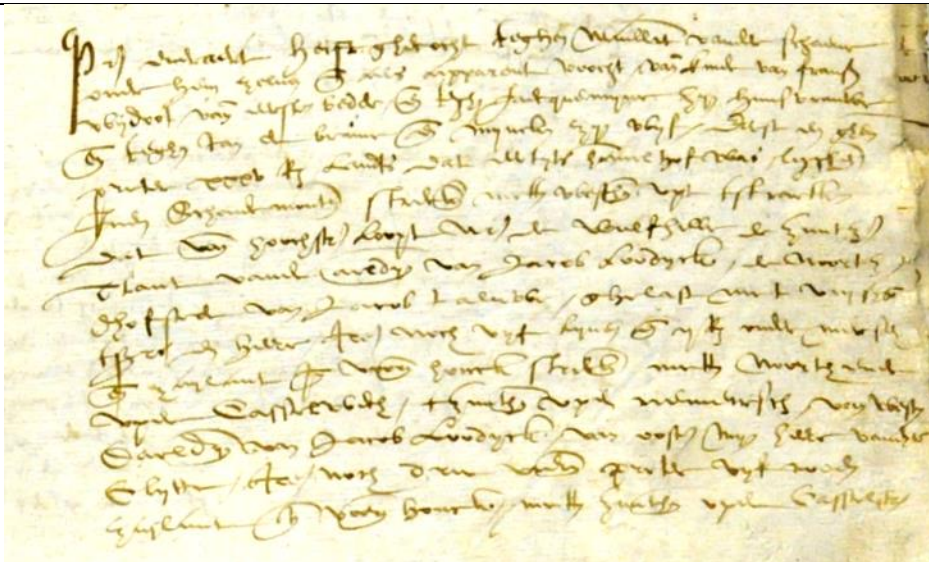
20 oktober 1586 – Hofstede op de Coutere - SAP 365 - Folio 306 verso

Boudewyn Bueten heeft ghecocht teghens **Christoffel de Cauwyn** - over hem zelve ende jeghens den zelve als procureur ende machtich over **Cecile de Basserex** zyne huusvrauwe - alst blyct by procuratie speciale ende irrevocable ghepasseert inde **stat van Atrecht** - voor conyncklicke notaris in date vande xv october xvc ende lxxxv - tich - onderteekent byden voornoemde Christoffel ende zyne huusvrauwe N. Broude ende J. Daront - een behuusede hofstede staende **upde coutere** met alle de catheylen daerup staende - groene ende drooghe - gheene ghesondert –

streckende van vooren ter straete - achterwaert tot den mersch vande heere - doostzyde daeldynghen van Jacob Loodcyk - de westzyde derfve vande kynderen van Gheleyn Kesteloot - Item noch xxxtich roeden **hommelhof** liggende upde voornoemde Couttere - toosthende daelynghen van Willy de Rycke - twesthende ende de zuutzide derfve van de aeldynghen van Kaerle Don - ghelt tvoorseide den heer tsjaers met viij pond xij schele iij deniers over coutterrente - omme de somme van veerthien ponden grooten vlaemsch tvoorschreven - boven tlast vande voornoemde coutterrente - tverloop van xv maenden vande zelve rente - payment upden voornoemde principaele somme - v schele voor een godtspenninck - viij pond x schele parisis over den lyfcoope - de helft ten laste vanden coopere - ende voorts tvoorseide - alle ten laste vande blyvere te betaelen ghereet ghelt met den halm Ghehalmpt over erve den xx october 1586

26 november 1586 – Hommelhof in de Schoudemonthoek - SAP 365 - Folio 305

Pieter Everaert heift ghecocht teghens **Maillaerd vander Schaeve** over hem zelve ende als apparent voocht vande **kinde van Frans Widoot** van de eerste bedde ende teghen **Jacqyemyne zyn huusvrauwe** ende teghen **Jan de Brune** ende **Myncken zyn wyf** - eerst een ghemet preter xxxv roede lants dat eertyts hommehof was - liggende inden **Schoudemonthoek** -

streckende metten westhende upt tstraetken dat van de **Hoochstraet** loopt naer **de Wulhille** - de zuutzyde tlant vane aeldynghen van Jacob Loodyck ende noortzyde dhofstede van Jacob Taluwe -

ghelast met viij schele paris is tsaers den heere -

Item noch vyf lynen ende ij roeden onder mersche ende **zaylant** inden voornoemde houck streckende metten noorthende upde Casselstraete - tzuuthende opde **Criemersch** -

van westen daelyngghen an Jacob Loodyck - van oosten myn heere vander Clytte -

Item noch drie vierendeel preter vyf **roeden zaylant** inde voornoemde houck metten zuuthende upde Casselstraete - tnoorhende half de beke - van westen hoirs ende aeldynghen van Jacob Loodyck -

ghelast ger of een half ghemet met

vier bunderen eenen hofmate den heere tsaers -

item och een lyne zaylant inde voornoemde huck in een meerder stick dat Christien de Berch benoot -

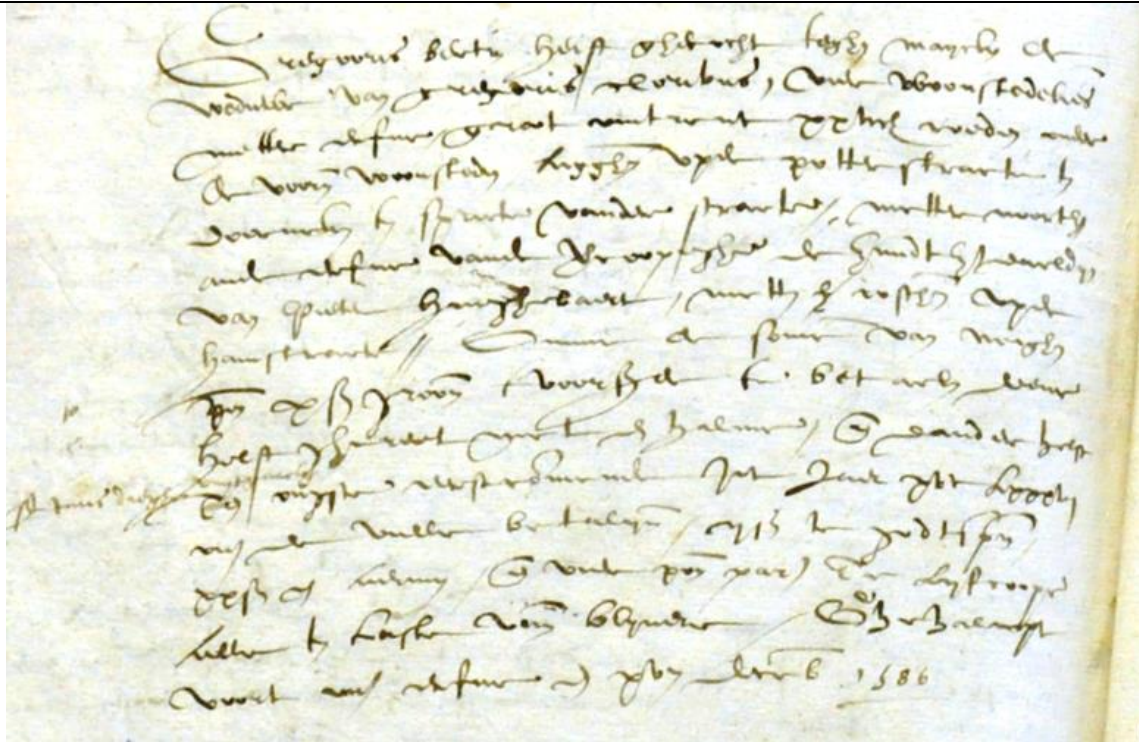
voorts zuuver goedt ghezondert tsheeren lantschuldt

omme de somme van vi pondeng rooten vlaemsch elck ghemet

tende mate tende gheldt - te betaelen ghereet - ij schele te godtspenninc - ten laste van de blyvere

Ghehalmt den xxvj november 1586

15 december 1586 - Het Doorneken - Potterstraat - Hamstrat - SAP 365 - Folio 310 verso

Gregorius Bertin heift ghecocht teghen **Maycken de weduwe van Gregorius Cloribus** - vier woonstedekens metter erfve groot omtrent xx tich roeden onder de voornoemde woonsteden liggende upde **Potterstraete** - **'t Doorneken** - ter spriete vande straete -

metter noorthende over
 derfve vande vercoopeghe
 - de zuutzyde daeldynghen
 van Pieter Haeghebaert -
 metten oosthende upde
Hamstraete -
 omme de somme van
 neghen ponden x schele
 grooten tvoorseide -
 te betaelen deene helf
 ghereet met den halme
 ende dander helft ten
 ougste eerstcommende ten
 Sint Jansdaghe vuytganck
 - int jaer xvc lxxxvj omme
 de vulle betaelinghe -
 ij schele te godspenninck -

xx schele parisis den aermen ende vier ponden parisis te lyfcoope -
 alle ten laste vane blyvere
 Ghehalnpt voorts over erve den xv de december 1586

De Hamstraat is de straat die naar de Hamhoek leidt – of de huidige Sint Sixtusstraat.

22 december 1586 – Brouwer Keerne – SAP 395 – Renten

Maillaert Bekaert kend schuldich tzyne Franchois Keerne brauwere –
 present ende de kennesse accepteerende -
 de somme van xij pond grooten vlaemsh van coope ende leverynghe van biere -
 te bethaelen ten ougst 1587 - emmers te bamese daernaer onbegrepen -
 daerinne verbindnede drie roen hem debiteur toebehoorende metgaders vier lynnen zaylands
 inden Wipperhouck metgaders tgroene coorne daerop groeyende -
 omme executie -
 Actum den xxij decembris 1586 -
 Present N. Baemlaere vervanghende J. Fobert - schepenen

+ stadsrekening 1586 – 1587

Lauwys Makeblyde heift ghecocht jehens **Gheleyn de Conynck** ende **Tanneken** zyn huusvrouwe -

txij de deel vande erfve ter hofstede daer Loys voornoemt jegenwoordelick woont opden Overdam -

metgaders txijde deel vande huuse ende ander drooghe catheylen ter zelve hofstede -

Item noch txijde deel inde helft vande achtererfve ter voornoemde stede met txijde deel inde drie deelen van achte inde helft vande **mouterie** ende **de cleene huuzekens** staende metten voorhoofde up Onse vrouwe Kerckhhof ende boven dien noch eenen langhen meur staende upde voorseide achtererfve - makende tafstopsele tusschen de zelve erfve ende de verbrande hofstede van wylen Cornelis Conduit -

Item noch jehens de zelve Gheleyn ende Jan Beyens als vooght vander kinde van Mahieu de Grootte filius Jans -

met consente ende aggreatie van burghmeesters ende schepenen van Poperinghe -

tvierde vande achtererfve ter selver hofstede mette de helft vande vyf deelen van achte inde erfve vande mouterie voornoemt ende de voorseide kleene husekens -

metgaders thyleven vande helft van tvoornoemde vierde vande voornoemde erfve wannof de voorseide huusvrouwe van Gheleyn de Conynck met dezen renonchiert metgaders zulck recht

ende actie van byleven als huer competeert upt voornoemde vierde vande erfve de voornoemde weeze competerende duer dit – omme de somme van zestien ponden grooten tvoorseide - v schele parisis te godtspenninck - iij pond parisis voor de weeze ende drie ponden parisis te lyfcoope - ten laste vande blyere Ghehalmpt met tadvenant vande laste vande overdamsche schult opden xix de january xvc lxxxvij

7 februari 1587 - **De Schat vande weduwe VanderDoene** - SAP 115 - Proces nr. 22

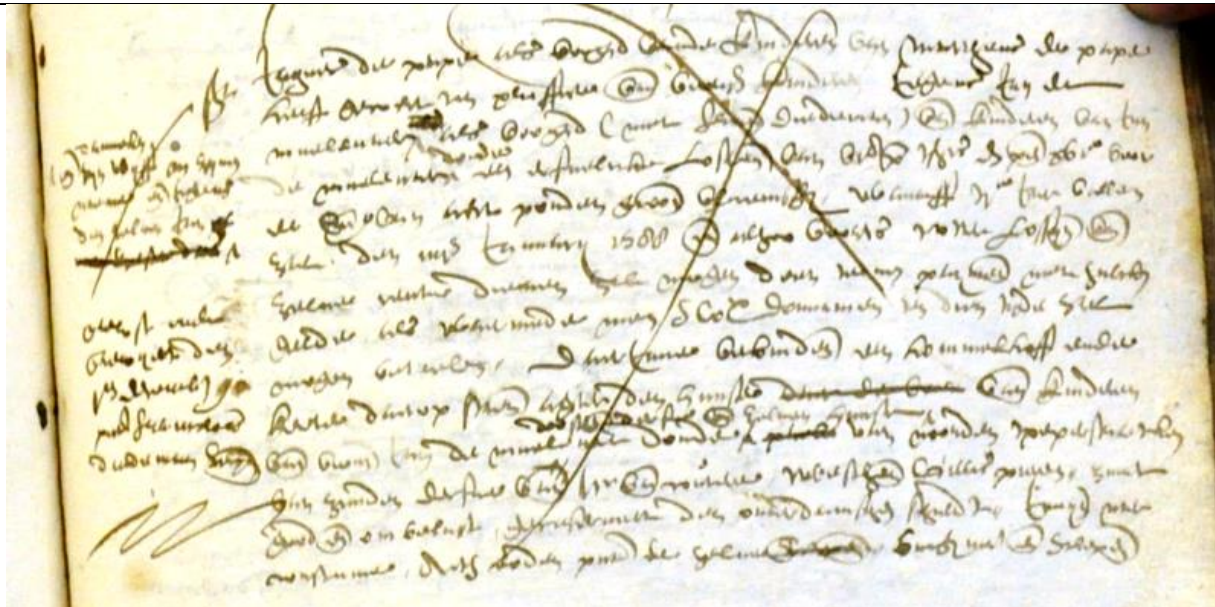
Anwoorde omme **Pieter vanden Schoote** alzo hy betrocken es, verweerder ter eenen – jeghens den onghefundeerde heesch tzyne laste ghemaect by ende van weghen **Claeys VandenDoene**, heescher ter anderen dienende voor ulieden myne heeren burghmeesters ende schepenen vander stede van Poperinghe

Alvooren alzo de voornoemde verweerder bevynt byden iste artickel van sheeschers heesch dat de zelve heeschers moeder **ten tyden van de pillaigne** zoude begraven hebben in een hommelhof achter daer zy woonende was, zeker ghelt in nombre van xi – *II* - pond grooten met een gouden rinck, welck ghelt ende ryck zy zoude naer de zelve pillaigne ghezocht hebben met de wedwe Devos ende andere, ende niet en heeft connen vynden, es de voornoemde verweerder gheheel onbekent en overzulex danaff ignorerende, daer hy zyne woonste binnen den voorseide stede ten dien tyden nyet en was houdende, zo hem van de ghelycke onbekent es d'inhoudt vande iijde – *3de* - artickel tzelve glisserende vut corthede.

Commende ter iijde artickel vande zelve heesch, al waer den heescher pooght te zegghen dat duer tslepen van eenige houtten tvoorseide ghelt zoude ontdeckt hebben gheweest metten voornoemde ryck. Es een ponct onwaerachtich ende by expressen ontkennende overghemerckt nimmermeer metten waerheid blycken zal, dat de verweerder mids hy eenich ghelt gevonden heift ende ghenomen, de voornoemde verweerder eenighe sticken ghelts gevonden hadde en blyct daeromme niet dat de zelve zoude de ghene wezen die sheeschers moeder zoude besteit ende begraven hebben, want blycket en zal des noodt wezende by den voornoemde weduwe Devos dat de zelve zijne moedere zeyde (naer dat zy t'ghelt by haer wech ghesteken, langh ghezocht hadde) dat tzelve zoude ghenomen zijn **van zeker volders** die in de kuecken stonden; presumerende zy haer tzelve ghelt hadden zien besteiden ende wegh steken, vut welke redenen ghenouch blyckt donghefundeerdheid . de voorzeide heesch behoorde oick omme zyn ghoedt recht te betooghen alvooren te denumeren de specien van gheld die by zijne voornoemde moedere zoude hebben wech ghesteken gheweist, vutbrynghende de voornoemde juuste somme van xi pond grooten, want ghenomen in 't voornoemde hommelhof tghelt by den verweerder gevonden hadde gheweist en blyckt daeromme niet tzelve zoude wezen tgene van zyne voornoemde moedere, duer redene dat ten tyde vande voornoemde pillaigne **eenyghelick zijn ghelt wech stack** daer hy coste ende nyet altijts op zijn woonplaetse -

oick niet vutbrynghend alzulcke somme op veile naer als de heescher heesschende noch gheene kennesse hebbende van eenighen rynck by welcke voornoemde reden nyet te verstaene wert dat de verweerder eenighe penninghen zoude hebben den voornoemde heescher competerende ende hem wel behoirde te deporteren van zijn tvoorsejde heesch, tverweorders laste ghemaect mids welcken mynen conclusie tendeert ten fyne dat by ulieden heeren sententie diffinitive ende omme trecht gheseyt, ghewyst ende verclaerst wort ende beclaecht heeft de zelve verweerder dannaff absolverende, condempnerende de heescher vande costen vande vervolghen ter tauxatie van ulieden. Annoperende de provisie die heesch verzouct by zijn voornoemde heesch, sustineert de verweerder ter contrarie ende daer by persisterende vut de redenen ghenouch boven verhaelt, als hebbende gheen fundament waer duere hy den zelve verweerder es betreckende ende oick gheen penninghe anden heescher competerende

16 februari 1587 – Hommelhof langs het Peperstraatje – SAP 395 – Renten

Jacques de Pape als vooght vande kynderen van **Mattheus de Pape** heeft ghecocoht ten proffite vnde voorseide kinderen jehens **Jan de Muelenaere** als voogd - met **Frans Diedeman** - vande kinderen van **Jan de Muelenaere** doude - een erfvelicke losrente van vj pond parisis tsjaers - den penninck xvj - voor de somme van acht ponden grooten vlaemsch - wannoff tjste jaer vallen zal den iiij januari 1588 – ende also voorts totte lossinghe vande zelve rente die men zal moghen doen teenen payement met zulcken gelde als waarmede men sconincks domainen ten dien tyde zal moghen betaelen daerinne verbindende **een hommelhoff ende keete** daerop staende achter den huuuse vande kinderen vande voornoemde Jan de Muelenaere doude - doostende derfve ende zelve huuse - van noorden **tPeperstrraetken** - van zuuden derfve vande Pieter van Coutere - twesthende Gillis Pieren – zuuver goed ende onbelast - ghereserveert den Overdamsche schult – innynghen naer coustume - Actum eodem present de zelve burchmeester ende schepenen -

Everaert - Vande Schottere - Frans de Vos - Jan Fobert - vervanghende Loys Makeblyde

Ik heb een kruis getekend op de Ferrariskaart – circa 1775 – waar zich het hommelhof met de keet zich bevond.

7 april 1587 - Assises par la Communauté de poperingues pour la Reparation des Eglises –
Transcriptie Jaques Destailleur

Bourghemaitres et Eschevins de la ville de poperingues reconnoissans la liberalité et bonne affection que monseigneur le prelat de St Bertin, nostre maitre et seigneur, porte a ladite ville et communauté a laquelle il a octroyé la levée des impots et collecte, en dessous mentionnez a l'effect du payement des debtes et arrièrages d'icelle ville et communauté

Scavoir sur toutes les maisons, censes, terres et heritages, que d'ores et avant¹ l'on vendra ou retraiera par droit de proximité a charge du marchand le xx denier

Item de chacune mesure de terre cultivée, pastures, prairies et houblonneries, hors mis les biens et terres de la maison de Saint Bertin douze sols parisis, plus ou moins, a l'advenant moitié, a moitié (et hors mis comme dessus)

Item de chacune demy drap de baye, et saye que l'on presente devant les officiers pour le seel, un sol parisis

De chacune piece de cuire a semelle presentée pour le seel, deux sols parisis

De chacune piece de cuire d'empienne² et de cheval, un sol parisis

De chacun cent d'houblon vendu ou livré au poid quatre sols et plus ou moins, a l'advenant

De chacun lot de vin a la vente quatre sols, pot et pinte a l'advenant

¹D'orés et avant, nu dorénavant: vanaf nu

²Empienne, nu empeigne: bovenleer van een schoen

De chacun tonneau de biere angloise, d'hollande et autre *origine* (?) que l'on vendra audit poperingues et pot on dispensera les nopces³ et festins, on y passera trois livres parisis, demy et quatrelet a l'advenant

De chacun tonneau de biere grosse brassée audit poperingues, a la vente, ou pour nopces et festins xxx sols, demy tonneau, et quatrelet, a l'advenant

De chacun tonneau de biere brassée illec⁴ et sortant hors la ville pour aillieurs, a charge de marchand xii livres parisis, demy et quart de tonneau a l'advenant

De chacun lot d'eau de vie de brandevin a la vente vingt sols parisis, pot et pinte a l'advenant

De chacun tonneau de sidre, et autre boisson, fait de miel iii livres parisis demy et quatrelet, a la advenant

De chacun tonneau de harengs et poisson a la vente xx sols, demy tonneau et quart a l'advenant

De chacun cheval,et jument, par xl sols parisis

De chacun boeuf, veau, genisse d'un an quand on les tuera viii sols parisis

De chacun veau en dessous l'an, brebis, mouton, et agneau, quand on les tuera quatre sols parisis

Le tout pour le terme de noeuf ans, et sous le bon plaisir du Roy nostre Sire, auquel moyennant ladite levée d'imposte avons promis et promettons par cettes, et de bonne foy payer a mondit Seigneur prelat la somme de cent florins par an, pour la reconnoissance de son octroy sans que dudit xx denier, taxe sur toutes maisons, censes, terres, et heritages, la moitié s'emploiera au payement des arrierages, comme dessus, et l'autre moitié aux reparations des coeurs, et nefes des eglises, overdraght, maison de la ville et prisons, selon et ainsy que mondit Seigneur trouvera plus necessaire

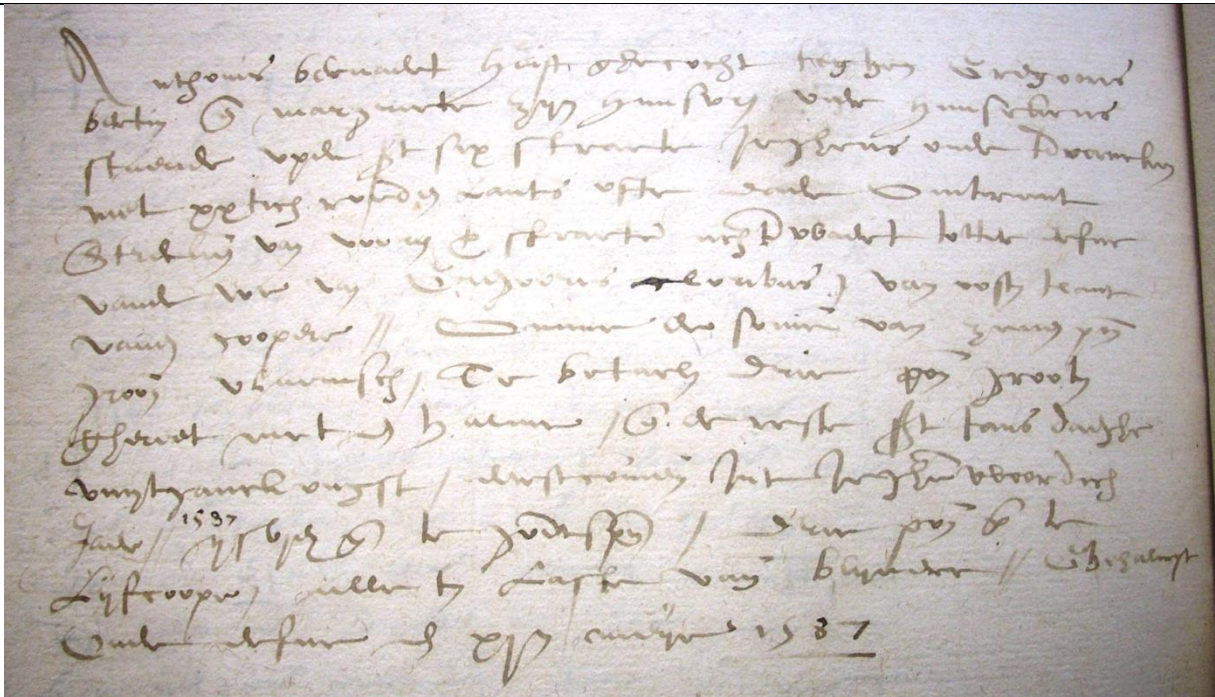
Si promettons en outre de paier a mondit Seigneur prelat autre somme de cent florins par an, a cause de l'octroy, ancien, et ordinaire des assises de ladite ville de poperingues moyennant la levée du 4e denier de la vente de chacun lot de vin iiii ll parisis de chacun tonneau de biere angloise, ombre grosse, tant estrangere que brassée audit poperingues xxx sols de chacun tonneau de biere double viii sols du lot d'eau de vie xx sols de chacun tonneau de vinaigre contenant xlviij lots et iii ll parisis de chacun tonneau de sidre, le tout pour le terme de douze ans, ou autre que sa majesté trouvera raisonnable, nous octroyer, dont, et duquel revenu tant que nouveau promettons rendre bon, et leal comte pardevant sa Seigneurie et les commissaires, aussy qu'i est fait de tout temps, en temoin de ce que dessus, avons fait seeller ces presentes du contreseel aux causes de ladite ville de poperingues et signer par nostre greffier la 7e d'avril 1587 signe sur le reply Maeseman et seillé.

Collation faite a l'original est trouvé cette copie y concorder par nous nottaires royaux de la Residence de St omer sousignez Ballinghen et Folcque

³ Les nopces; nu les noces, huwelijk (in het Latijn nuptare, huwen/nuptus, huwelijk)

⁴ Illec: hier

11 mei 1587 – 't Doorneken - SAP 365 – Halmen

Antonis Beuwaert heift ghecocht teghen **Gregoris Bertin ende Margriete** zyn huusvrauwe vier huusekens staende opde **Sint Sixs straete**

jeghensover **tDoorneken** met xx tich roeden lants ofte daer omtrent

streckende van vooren de straete, - achterwaert totter erfve vande wedewe van **Gregorius Cloribus**, - van oosten tlant vanden cooper

Omme de somme van zeven ponden grooten vlaemsch te betaelen drie ponden grooten ghereet met de halme ende de reste Sint Jans daeghe vuytganck ougst eerstcommende int jegenwoordich jaer 1587

Ij schele i deniers parisis te godtspenninck

Drie ponden parisis te lyfcoope

Alle te laste van de blyvere

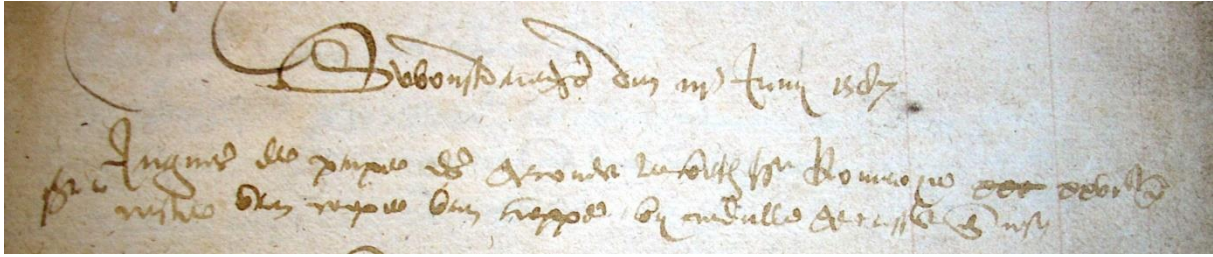
Ghealmpt over erfve den xjde meye 1587

3 juni 1587 – Koop hop - Register SAP 245 – Register van vonnissen

Swondaeghs den iij juny 1587

Jaques de Pape es ghecondempneert te betalen **Pieter Rouveroye** xxvi – 26 - pond parisis reste van coope van hoppe by cedulle – Gecasseert ende costen

4 juni 1587 – Koop hop – register SAP 245 – vonnissen

's woensdaeghe den iiij juny 1587

Jaques depaepe es ghecondempneert te betaelen Jan Rouveroy xxi ponden ende iiij schellingen van coope van hoppe by nieuwe gecasseert ende kosten

15 juni 1587 – Hommelhof aan de Wellynckstraat - SAP 365 - Folio 328 verso

Jan Fobert heift ghecocht teghens **Cornelis vande Maerle ende Catelyne** zyn wyf

Item teghens **Frans Vermaerle ende Clayse** zyn wyf

Item teghens de voorseide als voocht den van **Gheleynken tkynt van Gheleyn vande Maerle** met consente van burchmeesters ende schepenen deser stede -

de helft van onderhalf vierendeel in een parceel van **hommelhove** liggende opde

Wellynckstraete -

groot drie vierendeel ofte daer ontrent -

streckende metten noortzyde totten lande vande kercke van Onse Vrouwe - ende Gilis de

Berch kynderen - doostzyde de Wellynckstraete -

ghelast met zyn advenant inde **Coornerente** ende anders -

Item noch x ponden grooten vlaemsch over de vulle betalinghe te baefmesse xvc lxxxix trich

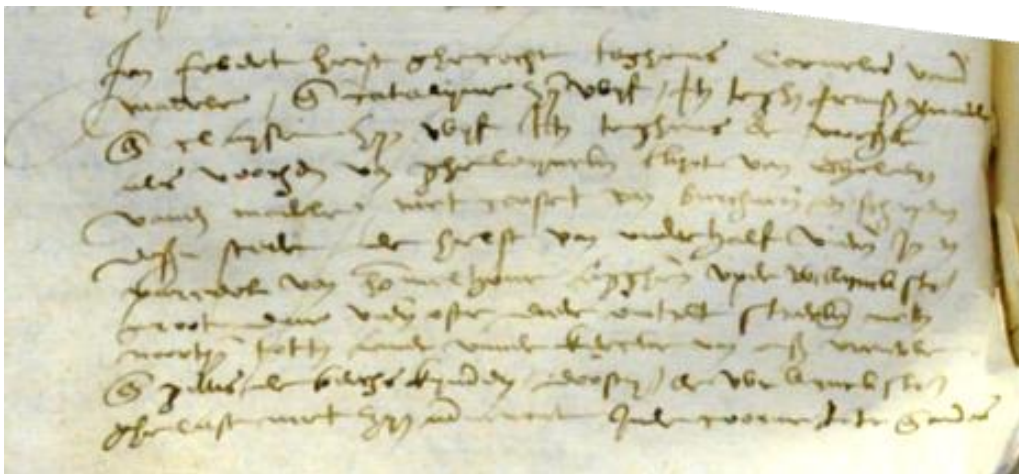
v schele voor een godtspenninck - zes ponden parisis te lyfcoope -

noch es bespeck dat de vercooper overnemen zal zes ponden en half van Dieryck Schoodyck woonende tot Loo -

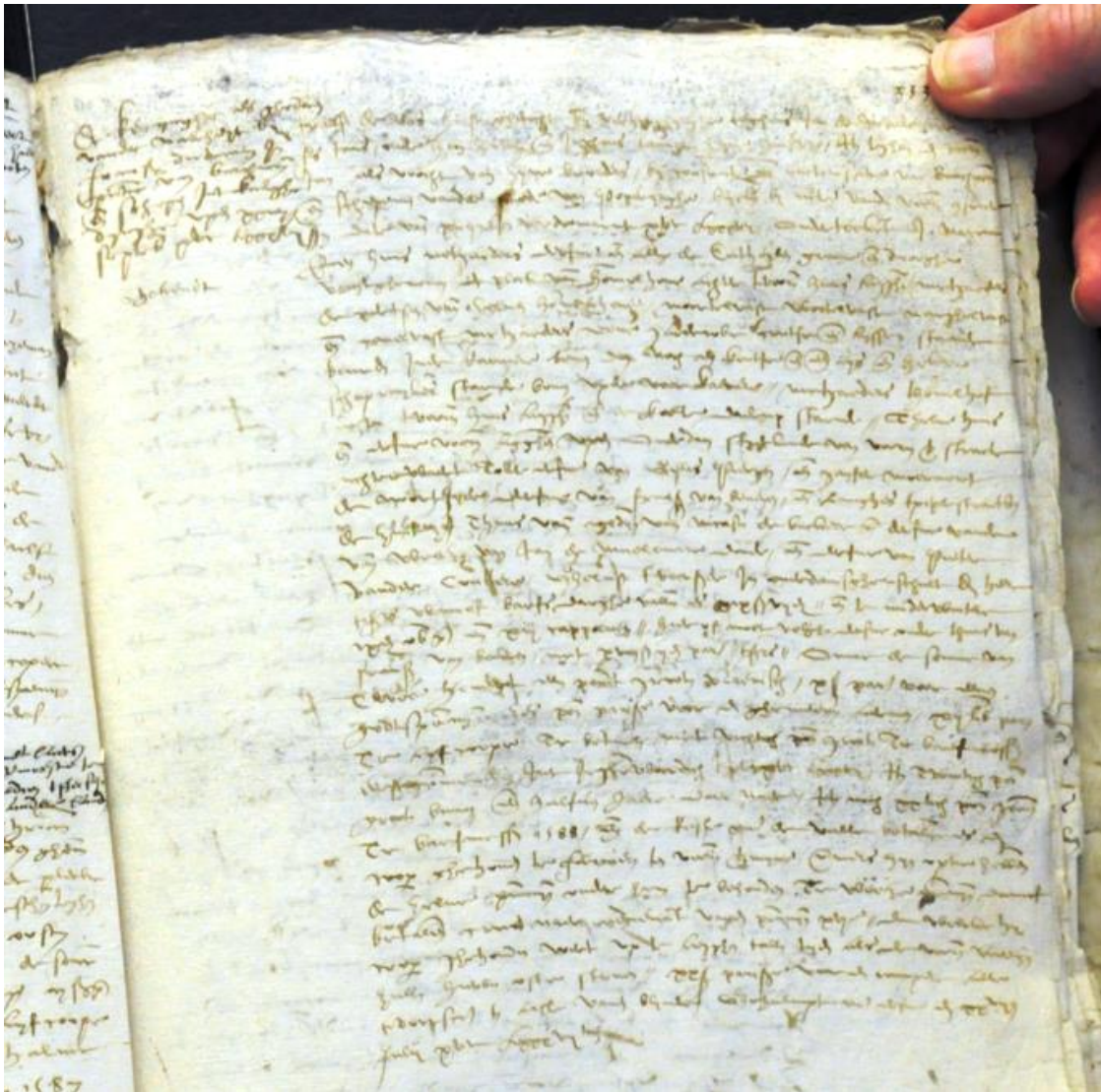
mids de voorseide Dieryck tzelve weigherde te betaelen - zo blyft de vercooper in zyn gheheel ende tzelve betaelende wiert -

is vervallen in ij payementen

Ghehalmt over erfve den xvste juny 1587

27 juli 1587 - Een huis op den Overdam en langs 't Peperstraatje - SAP 365 - Folio 333

In de marge - De kerynghe is ghedaen vande naerheytq by **Frans Diedeman** in presentie van burchmeesters en de schepenen int keurgedinghe opden xxiiij in september xvc lxxxvij

Frans de Vos heift ghecocht by verhooghinghe teghens **Jan de Meulenaere filius Jans** - onder hem zelve ende jehens **Tanneken zyn huusvrauwe**

Item teghen de voornoemde Jan als voocht van zyne broeders -

by consente ende auctorisatie van de burchmeesters ende schepenen vande stede van Poperinghe -

blyckende by acte van de voornoemde consente in date van de xxi- sten wedemaent xvc lxxxvij - onderteeckent J. Mazeman -

een huus metgaders derfve ende alle de catheylen - groene ende drooghe -

vuytghenomen **de plecke vande hommelhove** achter tvoornoemde huus ligghe - metghaders de persen vande zelve hommelhove -

moortelvast - wertelvast - naeghelvast ene cavelfast

metgaeders eene garderobe - coutse ende lyssen staende binnen inde kamere

boven dien noch een koutse ende een lys ende zeker schaprayken staende boven upde voorkaemere -

metghaeders **thommelhof** achter tvoornoemde huus ligghe ende de keete daerup staende - tzelve huus ende erfve voornoemde ligghe upde **Overdam** -

streckende van vooren ter sraete - achterwaert totter erve van Gillis Pieren ende Gayfer
 Moeraert - de noortzyde derfve van Frans van Beveren ende langhes **tPeperstraetken** - de
 zuutzyde thuus van de aeldynghen van Nicasen de Buckere ende derfve vande weezen van
 Jan de Muelenaere doude ende derfve van Pieter vander Coutere -
 ghelast tvoorseide in Overdamsche schult den heere tsjaers wannof baefs daghe vallende den
 xix sche lvij deniers ende te middewintere ix schele v deniers parisis ende xiij cappoenen -
 hier af moet volghen derfve onder thuus van Frans van Beveren met xvij schel ij deniers
 parisis tsjaers
 omme de somme van twee hondert een pondt grooten vlaemsch -
 x schele parisis voor eenen godtspenninck - zes ponden parisis voor de ghemeenen aermen -
 xij pond parisis ter lyfcoope -
 te betaelen met vichtich ponden grooten te baefmesse eerstcommende int jegehenwoordich
 jaer xvc lxxxvij -
 ende twintich ponden grooten binnen den halven jaere daer naer -
 Item noch xxtich ponden grooten te baefmesse 1588
 ende de reste over de vulle betaelynghe es den cooper ghehouden te furnieren te voornoemde
 termyn emmers zyn optie hebbende -
 de zelve peninghen onder hem te behouden te weze penninghen dannof betaelende crois naer
 advenant vande penning xvj -
 de welcke hy cooper ghehouden wert opte legghen tallen tyden als de voornoemde weezen
 zullen huwen ofte sterven -
 xx schele parisis voor de roupere -
 alle tvoorschreven ten laste vande blyvere -
 Ghehaelmpt over erfve den xxvij july xvc lxxxvij tich

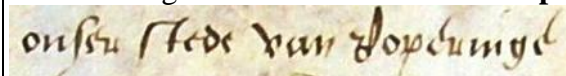
11 augustus 1587 – Bier en wijnaccijnzen – SAP A49

*Op de 11de augustus 1587 kreeg Poperinge immers toelating tot het innen van stedelijke
 wijn- en bieraccijnzen en deze akte bleef bewaard in ons stadsarchief - SAP A49.
 We geven hieronder eerst de transcriptie van deze akte en gaan er dan verder op in.*

Philippe, by de gratie Godts coninck van Castilien, van Aragon, etc...

Allen den ghenen die dese jegenwoordige zien zullen, saluyt.

Wij hebben ontfanghen de oitmoedige supplicatie van de borghmeesters, schepenen ende
 schamele ingezetenen onser stede van **Poperynge**,

inhoudende hoe dat zy ende haerlyuden voirsieten eertijts vercregen hebben,
 zoe van wijlen hoochloffelycken gedachten, de keyser **Kaerle den vyfden**, onsen lieven heere
 ende vader, wiens ziele Godt genadich zij,
 ende bevoirens van zyne voorzaten graeven van Vlaenderen
 als van ons opene brieffven van ottroye,
 daerby de supplianten ende hunne voirsieten geoirloft heeft geweest te mogen heffen ende
 ontfangen zekere ordinarysse assysen, op de slete van de wynen, bieren ende azyn binnen der
 jurisdictie der voorschreven stede,
 waarmede sy van allen ouden tyden gewone zyn te betaelen de jaerlyksche cheynsen ende
 renten loopende ten laste van den zelve stede,
 ende te onderhouden haere schipvaert, drie overdraegen, drie speyen, edifficien, bruggen,
 buusen, calchieden, ende meer andere ordinarysse lasten

mits te gevende **voor recognitie** tonsen proffyte de somme van **vierhondert ponden parisis** 't jaers, ende gleyhcke vierhondert ponden 't jaere voirden eerweerdigen vader in Godt, den prelaet van Ste. Bertins, weerlyck heere der zelve stede

ende gemerct de voorseyde, onse leste briefven van ottroye, niet alleenlyck geexpireert, nemaer door de voorleden oirlogen, pillaignen (*plunderingen*) ende verwoestingen van dien quartiere ende zonderlinge by **den brandsticht van 't garnisoen van de maestgelegen stede van Ypren**, als doen houdende onse tegenpartye, met al meer andere verregaende briefven ende bewysen onderschreven, ende te nyeuwen gedaen zyn geweest- overmits de voorschreven stede van Poperynghe es opene, onbevrydt ende gelegen ten platten lande,

zoo en zouden de voirnoemde supplianten niet willen, noch mogen langere heffen de voorschreven accysen

ten waere daertoe hebbende onse nyeuwe briefven van ottroye –

welcken aengemerckt ende zonderlinge dat de voorschrevne stede veur den meestendeel, mitsgaders haer overdraegen ende speyen verbrant zyn,

oick mede de calchiede in vele plaetsen bedorffven, vervallen ende verdonckert is,

ende dat daertoe zeer excessive ende inestinaire costen ende reparatien zullen behoeren, die de supplianten duer den val vander neringhe ende den tegenwoirdigen benauden ende calamiteusen tyt,

nyet en souden weeten te vinden,

ende dat selfste nochtans meer dan noodich is,

zoude men de selve vervallen stede eenichsins willen ophelpen ende voirderen tot haeren voirgaenden staet ende wesen –

dat oick naer diversche versaemingen, communicatien, deliberatien, raedt ende advys daerop genomen,

de supplianten geen en anderen vond, noch apparente middele daertoe en weten dan duer de opheve van de voirseide assysen,

waerop sy alreede hebben vercregen van den voornoemden prelaet van St. Bertins zyne briefven van persmissie ende accordt op den **negensten aprilis** lestleden hierop geexhibeert **soe ist**, dat de voornoemde supplianten, ons seer oitmoedelyck gebeden hebben, dat ons gelieven soude hen te verleenen onse nyeuwe briefven van gratie ende ottroye, ende consenteren voir den tyt van negen toecommende ende continuele jaeren te mogen heffen ende ontfangen

te wetene **den vierden penninck** van elcken **stoop wyns**, zoe die ter tappe vercocht werdt gelycken vierden penninck van den incoop van elcken **stoop wyns voir** den ingesetenen die de wynen voir haerlieden eygen slete zullen willen indoene

gelyck die van ouden tyden by de voorgaende briefven van ottroy belast hebben geweest van elcken **stoop gebranden wyn**, acht scellingen parisis, den pot ende pinte nae advenant van elcke **hamborsche tonne wyn**, houdende xlvij stoopen te vente, drieentwintigh scellingen parisis, de halve, derden ende quart naer advenant

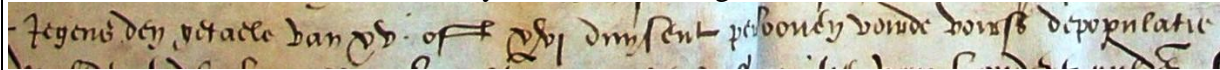
van elcke tonne **Engelsche, Hollandsche ende andere meerste vremde ofte ingebrauwen bieren** houdende lxxvij stoopen, vier ponden parisis, halve, derde ende vierendeel naer advenant

van **elcke tonne dobbelbier** houdende als boven dertich scellingen parisis, halfve, derde ende quart naer advenant

van **elcke tonne geysere** gemaect van appelen, peren, honich oft dyergelicke, drie ponden parisis, halve, derde ende quart naer advenant

ende alsoe den voornoemde prelaet van Ste. Bertins considerende den jegenwoordigen deerlycken ende vervallen staet der voorschreven stede van Poperinge,

daer nu ten tyden nyet en zyn bevonden **vierhondert huysgesinnen**, daeronder den meestendeel aerne ende schaemel luyden ende zonder goedt

jegens den getael van xv (15) oft 16 duysent personen voird de voorseyde depopulatie aldaer geweest hebbende

ende zonderlinge dat de voorseyde assysten nyet en zullen kunnen vuyt bringen den vjden (*6den*) penninck van de voirdeden tyden,

heeft den supplianten gegneten de recognitie van **hondert gulden 't jaere**,

zoe hebben de voirdoemde supplianten ons insghelycx gebeden dat wy de voirdschreven aerne ende vervallen stede ons soude willen verdragen, met gelycke erkentnisse van hondert gulden 's jaers

ende daerop doen depacheren onse behoirlycke brieven van ottroye, de zulcke zaeken dienende

DOEN TE WETENE dat de zaecken voirdschreven overgemerct

bezondert de groote lassten in de welcke voirdoemde stede van Poperinge haer bevindende, mitsgaders het cleyn middel datter is om descent e redresseren, overmidts de depopulatie ende schaden die zy geduerende dese oirdlogen ende troubelen in dicersche manieren geleden heeft ende op alles gehadt tadvys

eerst van onsen lieven ende getrouwen raedt ende ontfancker van WestVlaenderen Andries Hene

daernaer van de president ende luyden van onse rekeningen te Ryssele ende volgentlyck van de hoofden tesorier, gnade ende gecmmitteerde van onse domeynen ende finantien wy om dese ende andere merckelycke redenene ons daertoe bewegende, genegen wesende ter bede ende begeerte van de voirdoemde borgmeesters, scepenen ende ingesetenen van Poperinghen supplianten

hebben den selven geottroyeert, geconsenteert ende geaccordeert

ottroyeren, consenteren ende accorderen vuyt onsen zonderlinge gratie by desen,

dat zy sullen mogen continueren de lichtinge van de assysen hierboven gementioneert voird eenen tyt ende termijn van drye jaeren naestcommende ende achtereenvolgende,

beginnende op huyden, datum van desen, mits bij hen jaerlyckx betaelende tonsen proffyte in erkentnisse van dese, onse jegenwoirdige gratie, **de somme van hondert ponden van dertich grooten onser vlaemsche munten tpondt**

in handen van onsen voirdoemde ontfancker gnade van WestVlaenderen, jegenwoirdich oft andere toecommende, de welcke gehouden zal worden daeraff rekeninge ende bewijs te doene metten anderen penningen van zynen ontfanck

ene voirds op de andere lasten, conditien ende resernatien begrepen in onse voirdgaende ottroyen

oick op conditie dat de voirdoemde supplianten oft hunne naercomelingen in wette ghehouden zullen wesen alle jaeren rekeninge te doene ,

zoe van de lichtinge als van de employ van de penningen van de voorseyde assysen van de voirdoemde van onse rekeningen te Ryssele ofte gecmmitteerd van dyere,

daerby geroepen den commisvanden voirdoemde prelaet van St. Bertins

daerenboven sullen de supplianten oick gehouden wesen dese jegenwoirdige te doen

presenteren, zoe inde raedt van onse finantien, als in onse voirdoemde rekencamer te Ryssele

Het vervolg van deze akte is niet meer vlot leesbaar aangezien er zich een tamelijk groot gat in het perkament bevindt.

Wel nog te lezen is het volgende:

... int jaer des heeren vijfhondert ende zevententachtich van onse rycken te weten van Napels

....

Uit het eerste deel onthouden we dat Poperinge vroeger reeds toelating had gekregen om accijnzen op wijn, bier en azijn te heffen, mits het betalen van 400 ponden parisis aan de ontvanger van de graaf van Vlaanderen en 400 ponden aan de abt van St. Bertins te St. Omaars, de wereldlijke heer van de stad Poperinge.

Poperinge werd daarna geteisterd door

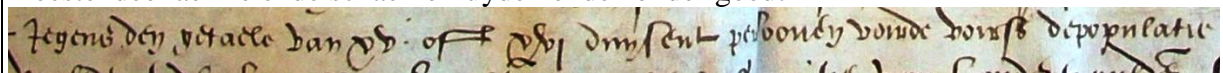
oirlogen, pillaigen (plunderingen) ende verwoestingen van dien quartiere ende zonderlinge by den brandsticht van 't garnisoen van de maestgelegen stede van Ypren, als doen houdende onse tegenpartye,

In het jaar 1584 kreeg men van keizer Philippe, een akte - SAP A47 - waarin uitstel van betaling kreeg. Hierin stelt men dat de stad Poperinge volledig dient hersteld te worden. De reparatie van 'des églises, hospital, halles, maison de ville, lieu du poix, ouerdrachts, escole, prisons et semblables édifices, au tout nécessaires à une républicque,' was dringend nodig.

In deze akte haalt men tevens aan dat het inwonerstal voor de ramp, bestsont uit 16 tot 17duizend personen, heden ten dage terug gebracht tot een 400 huisgezinnen.

We vergelijken dit even met onze akte van de 11de augustus 1587 waarin men Poperinge beschrijft als

daer nu ten tyden nyet en zyn bevonden vierhondert huysgesinnen, daeronder den meestendeel aerne ende schaemel luyden ende zonder goedt

jegens den getael van xv (15) oft 16 duysent personen voir de voorseyde depopulatie aldaer geweest hebbende

Voor de godsdienstperikelen waren er in Poperinge tussen de 15 tot 17.000 inwoners, een bevolking die in 1584 terug gevallen was op 400 huisgezinnen of zo'n 2000 tot 2400 inwoners.

Kan dit?

We vergelijken even met de situatie van Veurne, zoals we deze vonden in de thesis van Laurent Hoornaert - Boter en kaas in de Kasselrij Veurne (16de-begin 19de eeuw).

Onder de zuidvierschare van de kasselrij zaten onder andere Krombeke en Proven

Onder de acht parochies zaten Reningelst en Watou.

<u>Jaar</u>	<u>Benaderend bevolkingsaantal</u>	<u>Index</u>
1550-54	23.868	103
1555-59	23.636	102
1560-64	23.404	101
1565-69	23.173	100
1570-74	23.636	102
1575-79	19.349	83
1580-84	4.402	19
1585-89	4.402	19
1590-94	7.415	32
1595-99	9.269	40
1600-04	7.878	34
1605-09	9.732	42
1610-14	10.659	46
1615-19	16.019	69
1620-24	17.976	78
1625-29	23.117	100
1630-34	26.612	115
1635-39	27.120	117
1640-44	26.612	115

Hij komt tot het volgend schema:

**Tabel 3: Aantal inwoners in de Kasselrij Veurne
1550-1645**

Hier zien we dat de casselrij Veurne, waaronder onder andere Roesbrugge en Proven - in de periode 1550 – 54 – 23.868 inwoners telden, een getal dat in de periode 1585 – 1589 terugviel tot 4.402 inwoners of één vijfde tot één zesde van de oorspronkelijke gevolking.

*Al bij al mogen we dus zeker een inwonerstal van **16.000 inwoners voor – klein - Poperinge**, voor de godsdienstroerselen als realistisch aannemen. Wanneer – groot - Poperinge zijn 20.000ste inwoner zal vieren, zullen we toch nog moeten*

besluiten dat Poperinge ooit nog meer inwoners heeft gehad en dat het herstel over ruim 450 jaar nog steeds niet volledig is.

24 September 1587 – Verkoop van een boerderij met hommelmhof – Processen – Transcriptie H. Vandenberghe

Extract vut tregister vanden [erfenissen]
ende onterfenessen vander stede [ende]
Heerliche de van Poperynghe, waer [onder]
anderen staet tnaervolghende

Franchoys de Vos heft ghecocht by verhoghynghe
jeghens **Jan de Muelenaere** fs Jans

over hem zelven ende jeghens Tanneken zyne huusvrauwe.

Item jeghen den voornomden Jan als voocht van zijne broeders by consente ende auctorisatie van Burchmeesters ende schepenen vander stede van Poperynghe – blyckens by acte vanden voorschreven consente in date vanden xxij en wedemaent XVc LXXXVII (1587) Ondertekent J. Mazeman

Een huus metghaeders derfve ende alle de catheylen, groene ende drooghe vutghenomen den plock van homele

achter tvoorschreven huus ligghende

metghaeders **de persen** vanden **zelven hommelmhoove**

mortelvast, wortelvast naghelvast ende cavelvast metghaeders eene garderobe

coutsen ende lysen staende beneden inde camere, boven dien noch een coutse ende lys ende zeker schapraeyken staende boven opde voorcamere

metghaeders thommelhof achter tvoornoemde huus ligghende ende de keete daer op staende.

Tselve huus ende erfve voornoemt ligghende opden Overdam streckende van vooren ter straete achterwaert totter erfve van Gilles Pieren ende Gayfer Moeraert,

de noortzyde derfve van Franchoys van Beveren

ende langhes tpeperstrate

de zuutzyde thuus ende aeldynghen van Nicasen de Backere⁵ ende derfve van weezen van Jan de Muelenaere doude ende derfve van Pieter Vander Couttere ghelest tvoorschreven in Overdamssche schult den heere tsiaers, wannoff Baefz daeghe vallende es XIX s. VII d. en ende te middewynter IX d. ob. ende XIII capponen tsiaers hier of moet volghen derfve onder thuus van Franchoys van Beveren met XVIII s. II d. par. siaers, Omme de somme van twee hondert ende een pont groote vlamsch, X s. parisis voor eenen godtspennynck, zes pont parisis voor den ghemeenen aermen XII pond par. te lyfcoope, Te betaelen met vichtich ponden grooten te baefmesse eerstcommende, int ieghenwoordich jaer 1587 Item /v^o/ twyntich ponden grooten binnen een half jaere daer naer Item noch twyntich ponden grooten te Baefmesse 1588 ende de reste over de vulle betalynghe es den cooper ghehouden te furnieren ten voorscreven termyne emmers zyn optie hebbende de zelve pennynghen onder hem te behouden te weezen pennynghen dannoff betaelende crois naer advenante vanden pennynck XVIe de welcke hy cooper ghehouden weet op te legghen tallen tyden als de voornomde weezen zullen huwen ofte sterven XX s. p. voor den roupere alle tvoorschreven ten laste vanden blyvere Ghehalmpt over erfve den XXVIIe july XVIc LXXXVII tich inde marge van zyn originael staet tnaervolghende.

De kerynghe es ghedaen vander naerheyt by Franchoys Diedeman ter presentie van burchmeesters ende schepenen zittende in ghebannen vierschaere int cuerghedynghe opden XXIIIe septembris 1587, alwaer de naerheyt bynden 1^e coopere anden voorscreven Dieneman es ghekent.

Accordeert met zyn origineel naer collatie by my onderschreven als clerck ghedaen toorconden.
(get.) Makeblyde

+ Stadsrekening – 1586 - 1587

⁵ Of de Buckere, kan ik maar zien op het origineel

Gheconsenteert gheconsenteert by bailly, burghmeesters ende schepenen deser stede van Poperinghe
 Den excessiven prys vande vente vande bieren in tonnen ende kannen binnen der zelve stede ghedaen ten voorleden tyde van dierste van graenen ende de zelve ghecontinueert tot den jeghenwoordighen tyde van de affslach van de zelve graenen ende willende daerjehens voorzien met behoirelicke provisie ende remedie tot zoetynghe van tgenerael ghemeente, hebben naer advis ende deliberatie van de raeden ghezaemdelick gheresolveert, ghestatueert ende verboden, statueren ende verbieden midts desen, dat voordan gheene brauwers der voorseide stede, en zullen moghen brauwen ende vercoopen eenighe bieren, vut ofte binnen, ten hoogheren pryze dan van **xij pond parisis de tonne**, tot wederroupen vande wet, **op pene** van verboode van huerliedder ambacht van brauwen voor den tydt van zes weken, zonder dissimulatie oogheluyckynghen ofte verdracht

Omme tzelve bier, byde herberghiers, taverniers ende tappers voorts vercocht tsyne naer betaelynghe van alle rechts, **voor zeven grooten den stoop**, pot ende pint ten advenante, hemlieden ende een yegheglicke **verbiedende**, tzelve bier te vercoopen ten hoogheren pryze, op de boete van drie ponden parisis ende verboodt van huerliedder herberghen, tavernen ende tappen voor ghelycken tydt van zes weken, zonder eenighe dissimulatie alsvooren, blyvende nietmin, de voorseide herberghiers, taverniers ende tappers ofte tappeghen in verbande de voorseide bieren **te doen waranderen** by officieren, thaerleeder herberghen ofte huuzen voor tventen, vercoopen ofte tappen van diere omme die ghestelt te zyne, ten minderen pryse indien zy bevinden zullen in eede ende conscientie, de voorseide bieren niet weerdich te zyn in duegde, de voorseide xij pond parisis de tonne, welcken prys, taux, warandatie ende vente van ghelycken zullen onderstaen de bieren ghecommen van Ypre ende alle andere utghebrauwen bieren, diemen niet hooghre vercoopen en zal dan de voorseide inghebrauwen, by kannen op de voorseide penen ende amenden, Gheresolbeert d'Inghelsche bieren, diemen bieren, diemen zal vercoopen in kannen, tot zulcken meerderen pryse, als de voorseide officieren naer warandatie zullen stellen ende bevinden te behoiren nare haerliedder deucht ende weerde.

Ordonnerende voorts meer de voorseide brauwers vander stede, tghemeente te voorziene ende stofferen van **dobbelbier** (datmen zeght te zyne **cleene bier**), zoo dat danaff, gheen ghebreck en is ende hemlieden te reguleren naer dit jeghenwoordich statuut, zonder contraventie ofte faulte van brauwen,

op pene vande opcomende lasten vander stede by soldaten op hemlieden gheleyt ende ghesommeert te zyne van ghelycken zonder dissimulatie

Actum ter camere **den xjde january 1588** ende ghepubliceert den xvijde – *17de* - van de zelve maendt ende jaere

Andermael ghepubliceert ten verzoucke vande gezwooren officieren, warrandeerders vande biere ende broode den xxijste – *27* - in meye 1588

14 februari 1588 – Bier voor de troepen - Resoluties B – SAP 468

Gheconsidereert by de heere ende wet deser stede van Poperynghe den voed ende liberteyt, ghenomen byde brauwens, weerden ende diversche insetenen, ten opziene vande **lieden van oorloghe** alhier ghelogiert hebbende geweest, int vutleveren wercken ende haelen vande bieren, zonder billet vanden thresorier ende betaelynghe van alle rechts contrarie de statuuten ende loverlicke ordonnancien vander stede, hebben iterativelicke wel willen lasten ende adverteren alle brauwens, gheene bieren in tonnen, halfve ofte vierkens te laeten voeren byden dienaeren vut hunlieder brauweries, **zonder billet**, noch oock bier te venten in kitten, potten, kannen ofte by andere behendicheyt directelick ofte indirectelick

op de boeten ende amenden daertoe staende by de voorseide cueren ende statuuten ende verboedt van haerlieder ambacht ter discretie van de juge so oock gheen herberghiers, taverniers, tappers ende venters van bieren, noch oock eenighe insetenen en zullen bestaen in te doen eenighe bieren in tonnen, halfve ofte viertkens zonder billet vanden thresorier ende betaelynghe van alle rechten op de boete vande voorseide cueren ende statuuten, verbuerte vanden biere ende verboedt van huerlieden herberghen, tavernen, tappen, ende venten ter discretie van de juge ende daer eenighe insetene zullen bestane bier te haelen vut die brauweries in kannen ofte by andere behendicheyt zullen boeten iij – *3* - pond parisis van elcke canne, flassche, kitte ofte andere vate ende verbeuren canne ende bier

Alles ten proffycete vande officieren, dienaeren ofte andere in eede beslach doende ofte oock dies bevindende

Verbiedende oock alle herberghiers ende tavernieren gheen bieren in te doen in vaetkens ofte halfve tonnen, anders den in gheheele tonnen naevolghende voorgaende vueren ende statuuten op de voorseide penen ende amenden

Elck zegghet den anderen, men sal voordan niemand spaeren te vercondynghen dat omme tschryven einde gheven ande billetten, den thresorier sal daghelicx occuperen tsnuchtens vanden ix – *9* - heuren tot den elfven ende tsachternoens vande twee heuren tot den vieren binnen welcken tyde een yghelick hem sal regulieren int haelen van haerlieden billetten. Ghepubliceert ter halle tsondaeghs den xiiijste february 1588

21 mei 1588 – Wijn en bier - Resoluties B – SAP 468

Ter verghaderinghe van bailly, burghmeesters ende schepenen vande stede es gheordonneert, dat nyemant en bestaet in te doen ende venten eenighe wynen ofte bieren, zonder alvooren te gheven contentement den thresorier ende haelen billet, verbiedende voordan een yghelick herberghe te houden ofte bier te venten buiten consente van de bailly ende wet ende zonder alvooren daertoe gheautoriseert te zyne op peine van arbitraire correctie ende boete van iij pond parisis

Te bedeele den officier, stede ende aenbrynghere, elck een derde ende voorts op de verbuerte vande dranck ende verbodt van meer te tappen
Ghepubliceert ter halle den xxiste in meye 1585 ende naederhandt te meer stonden

20 februari 1588 – Koop van hop – register sap 245 – Vonnissen

Saterdaeghe den xx february 1588

Willem Scherier es ghecondempneert te betalen Gilles De Roode iiiii xx (80) ponden van coope ende leveringhe van hoppe – ghekent op cedulle ghecasseert ende costen

20 februari 1588 – Koop van hop – register sap 245 – Vonnissen

Saterdaeghe den xx february 1588

Willem Scherier es ghecondempneert te betalen Gilles De Roode iiiii xx (80) ponden van coope ende leveringhe van hoppe – ghekent op cedulle ghecasseert ende costen

11 juni 1588 – De brouwers en hun bier - Resoluties B – SAP 468

Verstaen by burghmeesters ende schepenen vander stede van Poperynghe dat de brauwers der zelve stede venten ende leveren indifferentelick bieren vut haerlieden brauwerien omme die te transporteren buuten de cuere ende jurisdictie, zonder danaff te adverteren den ontfanghere by pachte vande nyeuwe impositien, ten regarde van xij – 12 - pond parisis ter stede toestaende van elcken tonne, is vilipendientie ende mesachtynghe vanden octroye van syne majesteit vercreghen ende willende daerjehens voorzien als naer redene, hebben gheordonnert ende wel expresselick verboden, ordonneren ende verbieden midts desen,

alle brauwery vande stede, eenighe bieren te leveren vut haerliedder brauweryen an vremde weerden ende omme die te slyten ende tappen buuten der jurisdictie deser stede dan eerst ende alvooren doende de kennesse ende advertence ten huuse ende familie vanden

ontfanghere ofte pachtere vanden voorseide nyeuwe impositien jeghenwoordich ende toecommende omme by hem vanden coopere vanden zelve biere te heffen zyn voorseide recht, ofte anderssins hebben contentement te minsten op suffissante cautie

De carolus gulden

Op de boete van drie carolus guldenen van elcke tonne, halfve ofte vatken zonder advertence vutghelevert ende trecht vanden voorseide impositie op hemlieden respectivelick te verhaelen, metghaders verboodt van haerliedder ambacht

den tydt van zes weken zonder eenighe diffimulatie, ooghluycinghe ofte verdracht

Ordonnerende voorts den zelve respective brauwery tot twercken van de voorseide bieren t'ontbieden dordinaire bierwerckers vande stede, naervolghende de voorgaende statuuten ende opde boete daertoe staende

Actum ter camere, den xide in wedemaent 1588 ende ghepubliceert ten bretesque

23 augustus 1588 – Brouwers – Resoluties B – SAP 468

Ter vergaderynghe vanden wet, raed ende notable deser stede van Poperynghe gheschiet den xxijde augusty xvc lxxxviii es ghestatuteert ende gheinterdiceert, statueren ende interdiceren mids desen

alle brauwery der zever stede, te brauwen biere omme te venten ende vercoopen ten tappe, op hoogher prys dan van vj pond de tonne, omme dat byde herberghiers, taverniers ende tapper sbinnen der zever stede, te vercoopen vier grooten en halff de stoop, verbiedende tselve bier te vercoopen hoogher dan ten voorseide pryse den stoop op de boete van drie ponden parisis van elcke tonne ende tbie verbuert ten proffyte vande heere ende den ontvanghere tderde.

Welcken prys onderstaen zullen alle andere groote inlandsche bieren, tzy van Menene, Watene ofte andere plaetsen binnen de voorseide stede op ghelycke boete ende verbuerte Ende omme tghemeente te stofferen van ghoeden cleenbier es toeghelaeten de zelve brauwery tvoorseide cleenbier voordan tebrauwen op de prys van vyfftych grooten de tonne, omme dit te gheldene ten tape eenen stuuvete den stoop zonder meer op de voorseide boete ende verbuerte.

Verbiedende voorts alle herberghiers, taverniers ende tappers in te doen groot ende cleenbier ofte anderssins bier van onghelycken pryse naer dinhoudt vande voorgaende statuuten ofte oock in te legghen halfve tonne ofte quartkens dan alleenelyck gheheele tonnen op de voorseide boete ende verbeurte, blyvende niet min de voorseide bieren onderstaen ter warandatie van officieren, als van alle voorgaende tyden

Actum ter camere ten daghe ende jaere als boven ende ghepubliceert ter bretesque den xxviiiijde in ougust xvc lxxxviii

Op den 24sten van september, zoo was 't zaterdag, en Mijnheer P^r van Stegele gecomiteert als comis over de nieuwe impositie gesteld op elke tonne bier: groot bier van iij lb. ℒ. en van daer opperwaert 5 stuyvers, en van elken stoop wijn, 2 groote en van alle graen, tarwe, messilioen en alle gemoudt graen, van elke rasiere vj groote en half, en op dezen dag was den overslach gedaen voor ses maenden.

‘De raedtslieden des konings van Castillien, Arragon, van Leon, van beyde Sicilien, van Jerusalem, van Portugal, enz. grave van Vlanderen, enz. geordonneert in Vlanderen alle baillius, schouteeten, meyers, magistraten, wetten en andere officiers en justiciers 's conincks, ons geduchten heeren, en van zyne vasallen binnen Vlanderen, saluyt.

Alzoo wy achtervolgende zeker provisioneel 's conincks ons geduchten heeren, in date den xxi^{sten} april lastleden, metgaders de besloten brieven van Zyne Hoogheid van de zelve date daer mede gaende, geordonneert en bevolen hebben aen alle officieren ende wethouders, zoo van steden als casselerien, bailliagien en bourgagien, wezende van onse juridictie en ressoort, omme de redenen daer by in het lange verclaert en gedresseert, en ons over te zenden binnen eene maend, als doen eerstkomende de lijste en declaratie van alle zulken taex ende moderatie van salarissen, daghelijkschen loon ende hure van alle ambachten, wercklieden, dienstboden, herbergiers, peerthuenders ende meer andere zaken, als zy dien aengaende zouden mogen adviseeren ende stellen tot verlichtinge en sollaes van de gemeene ingezetenen van dezen landen en andere dies van noode hebbende om alle 't zelve by ons gezien, en rypelijk daer op gedelibereert overgezonden te worden aen de zelve Zyne Hoogheyd, ofte aen de hoofden presidenten en luyden van den Secreten Raed van Zyne Maj. om daer na gedaen en geordonneert te worden als naer redene, ende het zy zoo dat by vele en diversche princepale officieren en wethouders van deze landen ten dien voldoen zijnde en ons overgezonden hebbende hun advijs, metgaders elk in het zyne een lijste en declaratie van dies voorzeydt is, van de zelve oversien en in delibratie geleyd hebbende uyt alle de zelve gecopieert en gemaakt hebbende een recueil van taxatie van de zelve salarissen, die men zoude mogen achtervolgen en onderhouden over geheel het land van Vlanderen, het recueil gezonden hebben aen zyne Maj^t. in zynen voornoemden Secreten Raed, de welke naer examinatie heeft den zelve taux goed gevonden en geaprobeert, ons lastende en bevelende in conformiteyt van dien te dresser en eene ordonnantie, en dien ten eersten doen publiceren over alle het zelve land en grafschap van Vlanderen, met expresse belastinge dat elk hem daer naer zoude reguleren, en dat op zulke pyne en amende als wy bevinden zouden behooren jegens de overtreders van dien, zoo is't dat wy dien volgende geordoneert ende gestatueert hebben, ordonneren en statueren by deze de punten en artickelen naervolgende:

Metsers, ticheldeckers ende timmerlieden. In den eersten dat de meesters niet meer en zullen mogen heyschen noch winnen ten hoogsten dags xij stuyvers; de meester-knape viij stuyvers, de leerjongens, jaer en dag geleert hebbende, iiij stuyvers, de knape vi stuyvers.

Schailedeckers. Den meester daegs xiiij stuyvers, de leerjongens v stuyvers, de knape x stuyvers en werkende op torrens zullen hebben dobbel daghuren.

Stroydeckers. Den meester daegs viij stuyvers, de knape iiij stuyvers

Leemplackers. Den meester daegs vij stuyvers, de knape iij stuyvers.

Cleermakers en cousemakers. Den meesterknape daegs vi stuyvers, en leerjongens en geldwinnende en dieners ij stuyvers, met conditien dat de meesters ook zullen gehouden

wezen hun naer advenante te besnyden in 't vereischen van den loon van den fatsoene, comitteren en ordoneren de magistraten, elk in het zyne, met den eersten ten inspectie van dezen, te stellen ende te arresteren dezen loon naer 't fatsoen van den wercke.

Schoenmakers. Leerjongens dachs ij stuyvers min een oortjen; voor 't maken van een paer dobbel-sollen-schoen ij stuyvers m., voor een paer mullen, clyckers ofte gecorte schoens ij stuyvers en een oortje, voor een paer leerzen v stuyvers, voor een paer bruessekens iij stuyvers, dies zullen de meesters ook gehouden wezen gemaekte werken naer advenante beter coop te geven, naer den taux daer af te stellen by de voornoemde magistraten naer advenante van den ponde van alle soorten van leder, metsgaders in 't regard van den huydevetters en leertauwers, welcke magistraten wy daertoe by laste ende in den name van Zyne voornoemde Maj^t. geautoriseert hebben en autoriseren by dese hunne en elke byzonder hetzelve ten eersten te effectueren.

Saghers. In daghuren werckende zullen winnen 's daechs, elk xij stuyvers, en werckende by den honderden van elk hondert berdt, hardt xij stuyvers, en van muruwe bert x stuyvers; van elken voet hart houdt vi ofte viij duym dicke i grootjen, van ix ofte x duymen xvij \mathcal{L} . Ib. , van vij en acht duymen xv Ib. \mathcal{L} ., ende voort alle naer advenante.

Schrijnwerckers en steenhauwers. Den meester 's dachs xij stuyvers, den knape vij stuyvers.

Cautsyders. De meester dachs x stuyvers, de knape vi stuyvers.

Lootgieters. Binnen de winninge die zy doen aen hun loot en soudure zullen winnen 's daechs ix stuyvers.

Beesten-slagers binder stede. Voor het slaen en zouten van een osse, coe en volwassen rent ofte verse, zullen winnen x stuyvers, voor een vercken iij stuyvers en half, van een schaep ij stuyvers en half, van een calf ij stuyvers ofte 't vel daer voren, van een gheyte ofte bock i stuyver, en die buyten slaen ten platten lande, van een osse, coe ofte calf verse viij stuyvers, van een vercken iij st., van een schaep ij stuyvers, van een calf een stuyver ofte het vel.

Smeden. De smeden zullen winnen werkende by dage ofte op hunnen kost vi stuyvers, ende wonende in hunnen meesters kost 's jaers xvi guldens.

Slotmakers. De knapen zullen winnen 's daechs vij stuyvers, marschalcken ofte peerdesmeden, beslaenders zullen hebben van elk hofysere van groot werck ofte treckpeerden iij stuyvers, ende van middelbare en kleyne peerden ij stuyvers en half, en van yzers te verzetten naer advenante van den voorzeyden prijs. Item voor het verswaersen van een plouchysere en dergelyke, van elk pond ij stuyvers.

Cuypers. De knapen werckende in daghuren 's dachs en in den kost van hun meester vij st., zullen hebben en winnen 's jaers xvi guldens, en werckende by den sticke naer advenante.

Glasmakers. Van elken voet glas iij st., van elken voet bourgonsch ofte gemeene glas ij stuyvers en half, van elke kleyne viereante ruyte j groote, van elk viercante ruyte ij groote, van 't verloten van den voet ij groote.

Huerpeerden. Men zal geven van elk huerpeerd 's dachs x stuyvers, item voor 't repas onder dag en nacht viij stuyvers, item voor elks pinte ij groote.

Herbergiers ofte ostelgiers. Men zal geven voor elke maeltijd, zonder den wijn, en metten besten gebrauwen biere viij stuyvers, voor de maeltijdt van de knegten met zijn imbijdt v stuyvers; peerden-knapen zullen winnen binder stede 's jaers in den kost xv guldens, en andere huysknegten konnende parmenteren ofte ander gelijk huiswerck doen, zullen winnen

xij guldens. De kamerieren zullen 's jaers winnen xiiij guldens, de keukenmaerten wel konnende cocken en van alles doen 's jaers xvi guldens, schommelmaerten 's jaers ix guldens.

Buyten-wercklieden. Den meester-knape ofte parde-knape, te lande waert in den kost van zynen meester, zal winnen 's jaers xxiiij guldens, den hofknegt, dienende om derschen, booten en gelijk ander buytenwerck xvj guldens, de leerjongens en den minsten knape 's jaers ix guldens, de schaepherders hun verstaende aen cuerren en ayrrren van de schapen en lammeren, zullen wezen gerekent onder de voorzeyde landtdienaren en knapen. De buytenmaerten ofte meyskens, kennesse hebbende van coeyen, zuyvele, caes, botere en die er aen cleeft, zal 's jaers winnen xvij guldens, de mindere maerten ofte andere maerten 's jaers, xij guldens; de handtwerkers, delvers, ende deze gelijk op hunnen cost zullen winnen 's daechs viij stuyvers, desschers op hunnen cost onder winter en sommer vj stuyvers, de pickers zullen hebben van elk gemet, besaeyt met wintervruchten, xvj stuyvers, de maeyers voor elk gemet mersch volle ghes xvij stuyvers, van toemaet x stuyvers, de hoeijers en wieressen op hunnen kost zullen winnen iij stuyvers en half; de houtmakers werckende by daghuren zullen winnen 's dachs viij stuyvers.

Authorizeren de magistraten van alle steden ende casselerien midts de diversiteyt van den groote gebeynte van den haute, elk hondert te tauxeeren naer advenante dat eenen goeden werckman zoude mogen winnen op den voet en proporcie van viij stuyvers dachs.

Meulenaren. De opper-knapen zullen winnen 's jaers xvij guldens, den onderknape xiiij guldens; olieslagers van elken, midts zy zouden mogen godtspenningen bespreken, 's dachs xiiij stuyvers; hoveniers en ander diergelyke wercklieden zullen winnen 's daechs vj stuyvers.

Voerlieden en wagnaers. Varende op de baene zullen van elcken persoon mogen nemen van de myle, te wetene, van Alderheyligen-misse tot uytganck april, tot i stuiver en half, ende van uitganck april tot Alderheyligendag van elke myle i stuyver, ende vrecht annemende by den honderden zullen hebben naer advenante; raekende, de schipvrachten, committeren en ordonneren wy de magistraten van der stede en casselerien, elk onder zijn resoort, daer op zulken tacx te stellen als zy bevinden zullen te behooren, hun lastende en van Zyn Maj^{ts}. wege bevelende by publique affextie van blocke uyt te drucken en verclaeren den preciesen schipvrecht en loon op elke stede en geweste blyvende, niet te min in vigeure en ordonnantie by ons ofte andere van Zyne Maj^{ts}. wege dies halve gegeven.

Aengaende de arbeyders, werckende op ende aen de wateren, metgaders de corte wagens, cruwers en voeders van de steekwagens, aengezien dat duer de diversiteyt van den gewichte en stand van plaetse, men daer op niet en zoude kunnen zekeren ofte precisen loon ofte prijs zetten, om niet min jegens hun exactie te voorziene, zoo consenteren wy dat elken proprietaris, en de gone over hem last hebbende, zal mogen zijn goed doen balen ofte voeren by den gone die 't hem believe zal, ten minsten pryse, zonder dat de voorseyde arbeyders zullen vermogen eenig goed uytten schepe ofte van den wagen te doen ofte halen zonder expres last van den proprietaris, ofte zynen facteur, noch en zullen de zelve arbeyders geen belet mogen doen den ingezetene der steden ofte landtslieden, zoo verre zy willen hun goed lossen zelve ofte wechdragen, verbiedende op arbitraire correctie.

Voort gemerckt dat diversche knapen, maerten hun zouden mogen verhuert hebben tot hooger pryse dan het voorzeyd staet ofte andere arbeyders voor hunnen loon en werck by hun aengenomen meerder conventie gemackt, zoo verclaersen wy dat zulke huere en conventie gereguleert zullen worden naer de publicatie van deze, en voor den toekomende tijdt in conformiteydt van dien, zonder iets vordere daer of te mogen heeschen ofte ontfangen.

Verbiedende en interdicerende expresselijk een yegelyken wie hy zy, eenige meerdere jaerlijksche, dagelijksche ofte anderen loon te heeschen ofte ontfangen, noch geven ofte betalen dan 't voorseyt staet op de peyne van te verbeuren by elken dobbelen van de voorseyde loonen, voor zoo vele jaren ofte dagen, en andersins als zy respectivelijk bevonden

zullen wezen ter contrarie gedaen t' hebben, en noch boven dien arbitrairelijk gepuniert te worden, alzo wel den eenen als den anderen geveer en nemere; de voorzeyde boete en peyne te bekeeren in drien deelen, het een ten proffyte van den officier de callainghe en de executie gedaen hebbende, welke pyne en amende promptelijck en voor eenige opposicien op 't verclaerts en affirmatie van den officier zullen moeten genampteert wezen, ende indien men de zelve pyne op hun nict en konste verhalen, zoo willen wy dat de zelve zullen bekeert worden in ander punctie en beteringe naer de qualiteyt van de misdaet, willende en ordonnerende ook dat sommige, wanneer suspectie vallen zal dat niemand in 't gone voorschreven, gecontravenieert zouden hebben, dat zoo wel den geveer als den ontfanger gehouden zal wezen hem dies te expurgieren by eede in handen van den officier van de plaetse op pyne van gereputeert en gehouden te worden als transgresseurs van de voorseyde lyste, tacx en ordonnantie, ofte consequentelijck de voorschreven pyne en amende verbeurt en geincureert t' hebben, ende om de verhoedene datter geen secrete monopolie onder de voorzeyde handwerkers ofte aerbeyders in contrarie en geschiede, zoo bevelen, en ordonneren dat alle de zelve aerbeyders, zoo ten platten lande als in steden, die in voorleden jaren metten voorseyden wercke hun lieder cost gewonnen hebben en voor zulks bekendt zijn, zullen gehouden wezen voor den toekomenden tijdt de goede lieden hun van doen hebbende, elk in zijn werck te dienen en te grieveven achtervolgende deze ordonnantie, zonder eenige subterfugien ofte excusen ter contrarie, op pyne dat jegens de zulke geprocedeert zal worden als vagebonten en lediggangers, 't zy by geselen, banissementen ofte andersins naer de exigentie van de mesdaet, en ten ende alle de punten voorschreven niemand ignorancie en pretendere, zoo lasten wy u lieden, en van zyne Maj^{ts}. wege bevelende dat gylieden terstond de voorzeyde ordonnantie doet uytroepen en publicieren alleomme binnen de plecken van hunne juridictie, daer men gewoone is uytroepinge en publicatien te doene, procederende voort tot observatie van dien jegens de overtreders en ongehoorsame by executie van pyne voorschreven, zonder eenige gunste, dissimulatie ofte verdracht, want wy van dies hun lieden geven recht en speciael bevel, ontbieden en bevelen eeniegelyken dat zy hemlieden dit doende neerstelijck verstaen en obedieren. Gedaen in camere van den Rade in Vlanderen tot Gendt, den ij dag van september, xv^e. achtentachtig.'

25 september 1588 – Herbergiers - Resoluties B – SAP 468

Alsoo by statute vande heere, wet ende raed deser stede ghemaect den xvde january 1587 ende ghepubliceert ter halle den xviiiijde der zelve maendt, verbooden ende strictelick gheinterdiceert heeft gheweest alle herberghiers ende taverniers in te legghen eenighe wynen in vaetkens, houdende onder de xlvijj stoopen op de boete van iij pond paris is van elck vaetken, verbuerte van de wyn ende verbodt van haerlieden herberghen, ofte tarvernen den tydt van eenen jaer ende zoomen verstaet dat des niet jeghenstaende, eenighe weerden luttel achtende op tvoorschreven verbod, boete ende amende, niet en hebben ghelaeten alderhande wynen in te doen ende venten in vaetkens van x, xij, xvj, xx ofte anders houdende onder de voorseyde xlvijj stoopen, by dien middele te cort doende ter voorseyde statute ende ceure vande stede ten opziene van de assysen, soo eyst datmen van niex pbulcieren tvoorseyde statut van wegen den heere ende wet, wel expresselick beveilt, alle herberghiers, taverniers ende wynvercoopers in canne, tzelve statuut strictelick en onverbrekelick tonderhouden, op de voorschreven boete ende verbod van herberghe ende vente een wyne den ghelimeerden tydt van eenen jaere ende voorts verbeurt van vaetkens ende wyne –

deene helft ten proffycyte van de stede ende dander van de officieren 't beslach doende zonder eenighe oogheluyckinghe ende verdrach
Verbiedende voorts eenen yeghelicken eenighe wynen in te legghen in sticken ofte vaetckens, zonder de kennesse van de thresorier ofte contrerolleur, op de verbanden, boeten, penen ende amenden vande oude cueren ende statuuten van ghelicke zonder eenighe dissimulatie
Vernyeut ende ghepubliceert by laste van de wet den xxvste septembris 1588

30 oktober 1588 – Bier brouwen - Resoluties B – SAP 468

Toeghelaeten voordan te brauwen
bier van neghen ponden parisis de tonne, omme te venten ten tappe vj – 6 - schele, blyvende nietmin ter subjectie van de warrantatie van de officieren, omme daeronder te stellen, niet weerdich zynde haerlieden prys, welke prys ende vente van vj – 6 - schele parisis den stoop onderworpen worden
dvutlandtsche bieren ghereserveert d'Inghels bier, verbiedende voorts alle herberghiers, taverniers ende tappers, ten hoogheren pryse te venten haerlieden bier tzy inghebrauwen ofte vrent, op de boete van iij pond parisis telcker reyse daeroner vercocht ende verbodt van haerlieden herberghen ende tappen, den tydt van zes weken, zonder dissimulatie
Welcke voorseide boete competeren zal de voorseide officieren, omme op te bryngghen ter snede naer costume zonder dissimulatie compositie ofte verdrach
Actum eodem ende ghepubliceert en bresque den xxxste – 30 - octobris 1588

22 november 1588 – Bierreglement - Resoluties B – SAP 468

Gheconsenteert by den heere, burghmeesters, schepenen ende raed deser stede den onghereghelden toeghanck ende liberteyt van tventen van de groote bieren, zonderlynghe vutghebrauwen, ten meerderne pryze, dan die by voorgaende cueren ende statuten toeghelaeten, hebben gheweest te gheldene, ende willende daerinne stellen zulcken ordene als wel toestaet in eene republicque ten fyne dat den voed van zulcke ongheoirloofde liberteyt allen herberghieren ende tapperen benomen zyn
hebben naer onderlynghe deliberatie advys ende ramynghe, geresolveert ende ghesloten, toe te laeten ende toctroyeren, zoo zy doen by desen,
alle brauwens vande stede voordaen te moghen brauwen haerlieder grootbier opden prys ende vente van twaelf ponden parisis de tonne, omme dat by herberghiers, taverniers ende tappers te tappen ende vercoopen, zeven grooten den stoop zonder meer, welcken prysende vente van zeven grooten den stoop
Folio 30
Van ghelycke onderstaen zullen, alle vutghebrauwen biers, tzy Watense, Ypersche, Meenensche ofte andere van wat stede ofte plaetsen, die zouden moghen den naeme draegghen, ghereserveert d'inghels bier –
Verbiedende wel expresselick over decreet absolut ende desemaal voor al, alle herberghiers, tavernier, tappers ende tappeghen de voorseide inghebrauwen ofte vrende vutghebrauwen, te venten, vuten ende vercoopen ten hoogheren pryse dan te zeven grooten den stoop, zoo voorseide es,

pot ende pinte naer advenante,
op de boete van iij pōnd parisis van elcken stoope, kitte ofte canne, cleene ofte groot,
zoo wanneer de voorseide weerden ofte tappers dies besleghen ofte bevonden werden
ende voorts op tverbodt van haerlieden herberghen, tavernene ende tappen de tydt van zes
gheheele maenden,
zonder eenighe dissimulatie oogheluyckinghe ofte verdracht,
metghaders op de verbeurte van alle de bieren vande voorseide pryze die in haerlieden
herberghen, taveernen, huusen ofte kelderen ghevonden worden
met alle lasten van assysen, imposten ende andere
gheene ghesondert,
tdeen derde den heere ende dandere twee deelen **de drie kercken vande stede** -
tot voorderynghe vande toestaende refectien
ende de voorseide boete van drie ponden parisis te bedeelen den heere, officieren vander
warandatie ende den aenbryngher, elck een derde,
blyvende nietemin de voorseide bieren in verbande ter warrandatie vande voornoemde
officieren,
voor de huusen vande voorseide weerden ende tappers,
omme die naer haerlieder weerde te stellen, ofte te stellen tot mindere pryze,
eer dezelve inghedaen worden ende de zelve bieren tzy inghebrauwen ofte vremde
te meerderen pryze dan zeven groote den stoop ghestelt zynde,
ende zullen de weerden ofte tappers die niet moghen indoen noch venten thaerlieden huusen
ten waere dat zy gheen andere bieren in en hadden,
nemaer zullen de voorseide ghesteken bieren by **de bierwerckers** van die ghevoert wesen in
zulcke plaetse,
alsmen daertoe beschicken sal,
omme aldaer naer d'vutroupen byde cnaepe ofte by trecken van billette ofte beeter de
ghemeenen insetene vercocht ende ghevuert te wesene,
op zuclken prys als waerop de voornoemde officieren,
tzelve bier zullen ghestelt ofte ghesteken hebben alles op de voorseide boete van iij pond
parisis,
daermen sal overgheven ter snede naer coustume ende verbuerte van bieren,
met alle rechten ende oncosten dat oock zonder eenighe compostie oogheluyckinghe,
quytchel ofte bedrach, breder als boven .

Item dat de voorseide weerden ende tappers gheen bieren en zullen indoen ofte venten van
onghelycken pryze naer dinhouden vande voorghaende cueren ende statuuten op de voorseide
boete ende verbuerte.

Item dat gheen weerden ofte tappers en zullen moghen ontzegghen de ghemeenen huusman
eenigh bier daeromme zendende met ghelde op de boete van iij pond parisis, van elcke canne
groot ofte cleene, teeckent als zy bevonden werden, te bedeelen als boven.

Item dat de zelve weerden ofte tappers voordan niet en zullen moghen indoen,
eenighe bieren; tzy inghebrauwen ofte vremde,
zonder alvooren te haelen billet vanden thresorier ende hem te gheven contentement op
ghelycke boete van iij pond parisis van elcke tonne,
te bedeelen als boven,

hemlieden voorts verbiedende het indoen vande zelfve tonnen ende vaetkens op de boete ende
verbeurte daertoe staende by voorghaende cueren ende statuten

Item dat de voorseide weerden en zullen moghen ontsegghen herberghe ende logieren
eenighe vremdelynghe, ghaende ende reysende lieden, vraeghende om logieren ende theeren
voor haerlieden pennynck

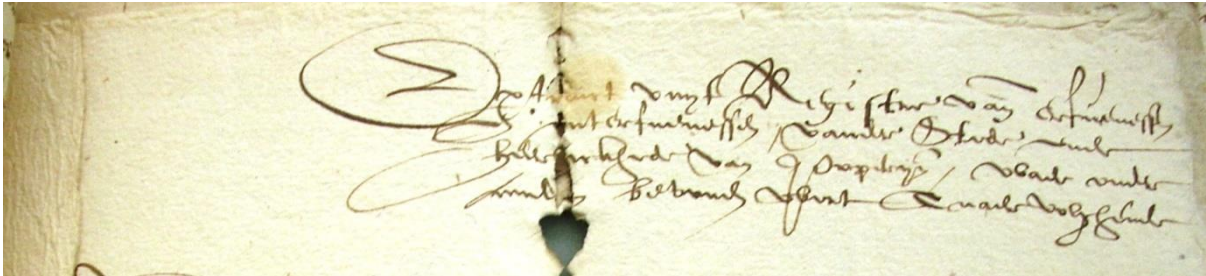
opde boete van vj pond parisis ten proffycyte vande voorseide drie kercken ende telcker reyse
als zy bevonden werden herberghe ontseyt thebbende
Actum te camere **den xxij novembris xvc lxxxvij**
Ende ghepubliceert ter halle den xxvijde der zelve maendt.

7 december 1588 – Het pond en de el - Resoluties B – SAP 468
--

Gheresolveert by bailly, burghmeesters, schepenen ende raed deser stede,
datmen voordan alle pontghewichte soo wel onder de twee ofte drie ponden als daerboven,
zal maecken ende stellen ghelycke op de proportie vander once,
zonder baete,
zoo dat tghewichte vande ponde zal inhouden ghelycke quantiteyt ende ghetael van oncen
oock mede dat de vierendeelen vande elle zullen wesen even lanck,
zonder deen vierendeel te stellen cortere dan tandere,
halff ende taille naer advenante,
Ordonneren dofficieren dies last hebbende
hemlieden daernaer te beweghen op tverbandt van haerlieder eedt
ende tot wederroupen
Actum ter camere den xijde decembris 1588
Ende ghepubliceert tsondaeghs de nxxvij der zelve maend.

+ stadsrekening – 1588 – 1589

16 januari 1589 - Verkoop van de Cleine Croone – processen

Extrait vuyt register vande erfvenissen ende onterfvenissen vander stede ende heerliche de van Poperynghe, waer onder andere bevonden wert tnaervolghende

Alaert De Roode heift gecocht

jehens meester **Gheeraert Baervoet** als procureur over **Lambrecht Fey ende Maycken** zyne huusvrauwe,

blyckende by procuratie, totale ende irrevocable,

ghepasseert voor burchmeesters ende schepenen vande stede van Poperynghe,

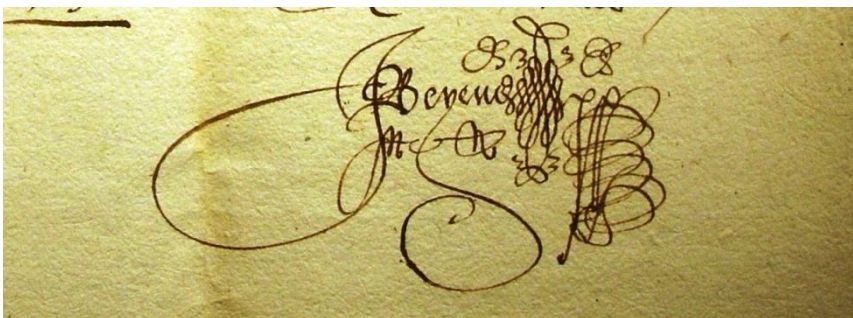
ter date den iiijde january 1589 ende ondertekent J. Mazeman –

een vierendeel lants ofte daer ontrent **hommelhoff** zynde, ligghende upde **Crombkestraete** inde Eeckhouck, van zuuden Pieter Thooris, van noorden opde zelve straete, ghemene metten cooper, met den helft vande catheylen daerop staende

Item noch de helft vande erfve ligghende op de **Couttere** onder dhofstede ghenamnt **de Cleine Croone**, met de coutterrente scoopers laste ende achterstaelen van dien totter daeghe van hedent,

Ende dat omme de somme van achtenveertich ponden parisis tvoorseide, ghereet ghelt met halm, v schele parisis ter godtspennyng, drye pnden parisis ter lyfcoope ten laste vanden blyvere

Ghehaelmpt over erfve upden xvjde january 1589

2 maart 1589 – Een huwelijksvoorwaarde - SAP 116 A – nr. 19

Jan Jacobssone, cuerbroeder vande stede van Poperynghe,

ghetuucht ende verclaerst noch in goede memorie thebbene,

dat zekeren cleenen tyt eer dat **Jaeneken Floors**, wedwe van **Michiel Mormestyn**,

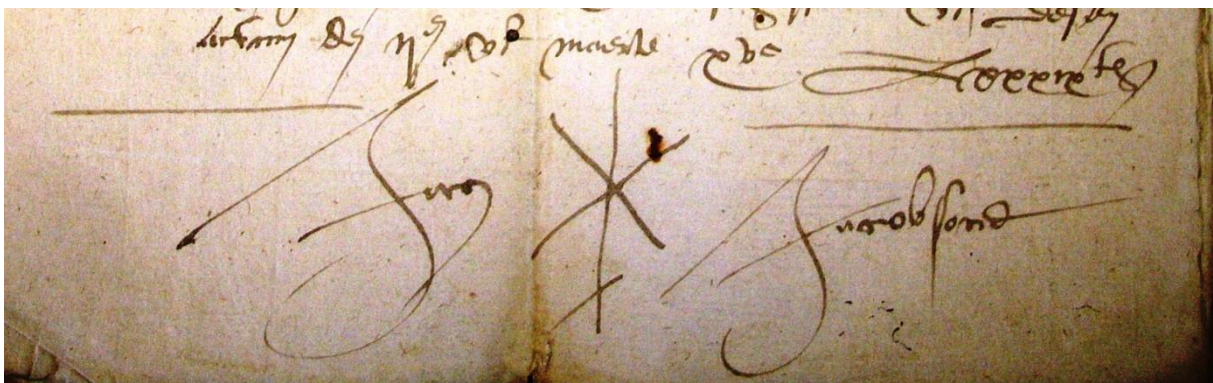
ondertrouwe dede **met Lambrecht vanden Doene**,

heeft zoe gheweest tsynen huuse met **Jaeneken Baroens**, huusrouwe van **Gayfer Moenaert**,

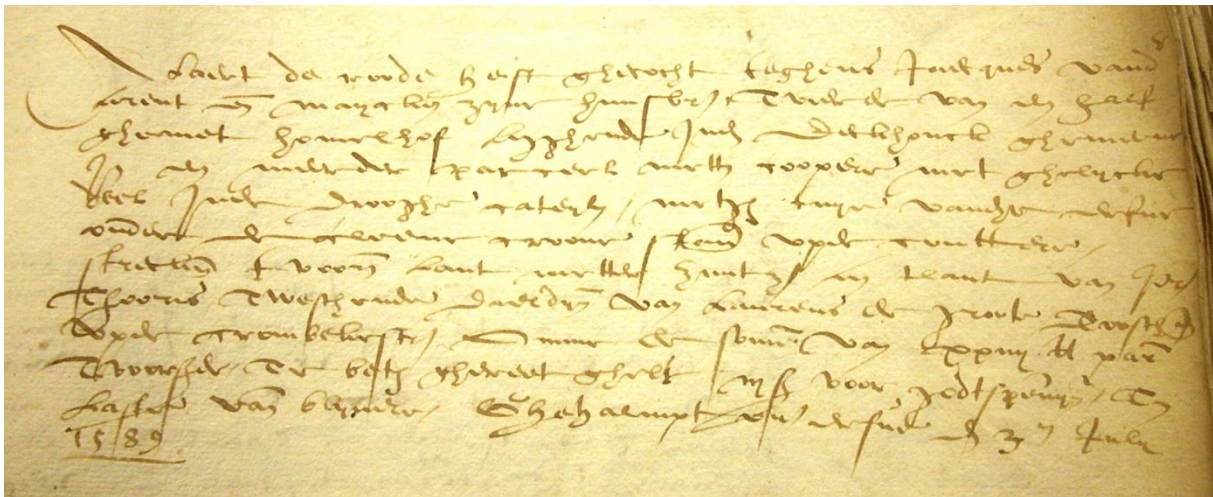
aldaer tsynder kennesse, de voornoemde huusvrouwe van Gayfer Moenaert verclaersde tot

tvoornoemde Jaeneken ende zeide –

ziet wedwe, zoudt hy woorden ofte zwaerheit hebben jeghens Lambrecht Vanden Doene, uwen apparenten bruudegrom, den voornoemde Lambrecht es ten achtere, de wedewe van Jan Vandermeesch, de somme van xxxij ponden grooten, croyserende de penynck zesthiene vut voorder pennynghen die de voornoemde wedewe Vandermeesch opghenomen hadde van myn joncvrouwe **Vande der Clyte**, croyserende de pennynck xvjde – 16 - op belofte van garrant ende indemnyteyt, zo over de capitaele vande voorseide xxxij ponden groten als van Jaerelixsche verlopen tot de oplegh van diere – waer op voornoemde Jaeneken Floors verandwoorde ende zeide hebbende **een goet hommeljaer** – Ick zal de zelve schult aflegghen ende quytten – tselve belydende voor de waerheit – onderteekent dit met zynen hanteeken ter presentie van **Nicolaes van Langhemeesch ende my Gheleyn de Conynck**, schryfver van desen Actum den ijde van maete xvc lxxxix tich Jan Jacobssone

3 juli 1589 – Hommelhof in de Eekhoek - Halmen

Alaert Deroode

heift ghecocht teghens **Jacques vande Arent ende Mayken** zyn huusvrouwe tvierde van een half ghemet **hommelhof** ligghende in de Eekhouck ghemeene in een meerder parcheel metten coopere met ghelycke deel in de drooghe catheylen metgaders tiiij de vande erfve onder **de Cleene Croone** staende upden Couttere

streckende t'voornoemde lant metten zuutyde an tlant van **Pieter Thoores**, twesthende daeldynghevan **Lauwers de Grootte**, doostende upde Crombekestraete omme de somme van xxiiij pond paris is tvoorschreven te betaelen ghereet ghelt iiij schele voor godspennynck ten laste vande blivere ghealmp't over erffve den 3de july 1589

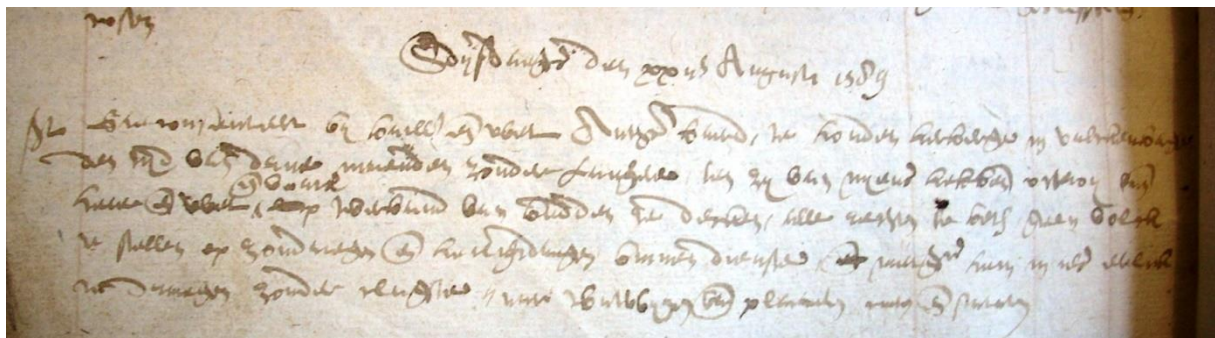
31 juli 1589 – Hommelhof in 't Wappelgaete – Schoudemontshoek - Halmen SAP 366

Jan Moeraert

heift ghecoocht jehens **Jacques Merseman** ende jehens **Christine Beekes** zijn wyf de helft van aechenthien roeden en half **hommelhof** liggende in een meerder partye ghemeene metten cooepere inden **Schoudemonthoek** ghelast met zyn advenant int thofmanschip **ten Wappelgaete** ten proffytte vande heere – voorts zuuver goedt omme de somme van achtentwyntich pont paris is dannoff de coooper hem verkendt ten vullen betaelt vorts iiij pond paris te lyfcooepere ende vijf pont ende voor vercooepers huusvrouwe een hoofcleet – twelcke moet presys betaelt zyn te baefmesse eerstcommende op heerlycke executie zonder eenich defalcatie opde principaale somme – de huere vanden loopende jaer zal heffen ende proffytteren den coooper ende talst anden xlde penninck erfven ende oterffen alten laste vanden blyvere Ghealmp't dach ende jaere tvoorschreven

22 augustus 1589 – Herberg de Volckenbergh - Register 245 – vonnissen

Sdysdaeghe den xxij augustus 1589
 Gheconsenteert by bailly ende wet,
Anthonis Baerd, te houden herberghe in de **Volckenbergh**
 den tyd van drye maenden zonder langhen
 het zy van nieuw hebbende octroy vande heere ende wet,
 ende vorts up vurwaerd
 van bedden te decken, ale rechten te betaelen,
 geen volck te stellen op zondaeghen ende helighdaghen binnen dienste,
 ende van hun in alles eerlick te draeghen zonder claghte,
 naer utwijzen van de placcaeten, costumen ende statuten

14 november 1589 - Requeste om opnieuw herberg te houden – Resoluties – SAP 468

Op de requeste ghepresenteert an bailly, burchmeesters ende schepenen deser stede by **Sebastiaen Morel**
 es hem gheconsenteert voordan vut gratie ende zonder prejudicie van de statuten
 by hem gheinfracteert als inghedaen hebbende een tonne bier zonder billet,
 van nieu herberghe te houden,
 onder tverbandt van onderhout van alle cueren ende statuten
 ende zonderlynghe van gheene wyne in te doene
 zonder alvooren kennesse te doene anden contrerolleur ofte thresorier,
 oick mede gheen bieren te doen verwercken zonder billet vande thresorier,
 op pene by te verliesen het effect ende beneficie van desen ende vorts boven de penen ende
 amendementen vande statuten te verbueren iij pond grooten ten proffycyte ande drie kercken deser
 stede, zonder eenighe dissimulatie oogheluyckynghen ofte quytscheldinghe
 Actum den xiiij de novembris 1589

5 december 1589 – Plakkaat over bier alleen met hop -

Waar men in deze voorgaande ordonnantie nog toelating kon krijgen om met ‘gruit’ te
 brouwen, mits onderzoek of deze kruiden niet schadelijk zijn, is dit met de ordonnantie van de
 5de december 1589 definitief gedaan.

De hertog van Parma bracht op de 5de **december 1589** een verordening uit, waarbij het
 verboden was te brouwen ‘met andere substantie ende ingrediënten, dan met goede
 ordinarijsse graen ende hoppe gelijk men hier voermaels plach te doen.’ *Daarmee had
 Vlaanderen ook zijn ‘reinheitsgebot’.*

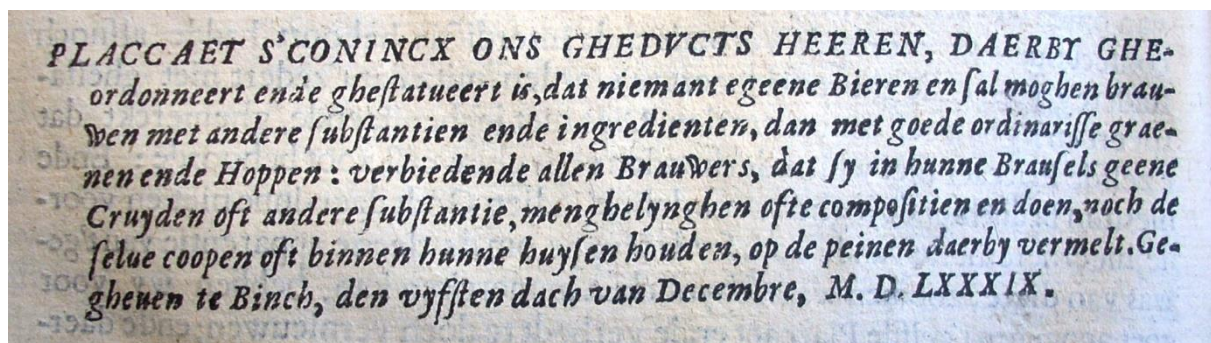
Hierbij is er sprake (5) van bier waarin vermengd zijn ‘vele **onbehoorlijcke substantiën** ,
 sommige zelfs verneynich – giftig - ende grootelijcksch hinderlijck wesende aen de

gesontheit der menschen, alleenlijck dienende om die **droncken** te maecken ende de herssenen vande persoonen te troubleren, die verweckende om des te meer den voornomden dranck te continueren ende hem zelven buyten alle redelickheit te stellen, waer uyt dikwils twisten, kijvagiën, dulligheden ende rasernijen sijn spruytende, volgentlijck doodslagen, blasphemiën ende meer andere afgrijselijcke feyten ende misdaden, oock diversche zieckten ende somwyle de doot van vele persoonen’.

Het verbod stelde dat dit was ‘... op peine van te verbeuren boven het voornoemde brouwsel, de somme van ’t sestig ponden van 10 groot onser Vlaemsche munt...’

Daarmee verkreeg men dat er alleen nog gehopt bier mocht gebrouwen worden, wat natuurlijk een belangrijke stimulans was voor de hoppedeel.

5 december 1589 – deel II p0602 – Placcaert dat men geen bier met andere substantien mag brouwen dan met graen en hoppe

BY DEN CONINK

Onsen lieven ende ghetrouwen die president ende lieden van onsen Raede van Vlaenderen, saluyt ende dilectie.

Alsoo wy behoorlicken onderricht syn, dat binnen vele van onse steden ende quartieren van herwaertsovere

diversche soorten van bieren, soo witte als andere stercke drancken van grooten pryse ghebrouwt worden, ende ghesleten binnen de herberghen, tavernen ende cabaretten, in welcke bieren bevonden worden gheminghelt te wesen,

boven de ordinarijsse graenen, dienende tot compositie van diere, vele dynghen, ende ingredienten van diversche cruyden,

ende andere onbehoorlicke substancien,

zommighe zelfs venynich ende grootelick hynderlick wesenden aen de ghesontheit der menschen,

alleenlick dienende, om die droncken te maecken, ende de herssenen vande persoonen te troubleren,

die verweckende, om des te meer den voornomden dranck te continueren ende hem zelven buyten alle redelickheit te stellen,

waer uyt dickwils twisten, kyvagiën, dulligheden ende rasernijen syn spruytende,

volghentlick dootslaeghen, blasphemien ende meer andere afgryslieke faiten ende misdaden, oock diversche zieckten, ende zomwyle de doot aen vele persoonen.

Soo eyst, dat willende daerinne voorsien ende orden stellen:

Hebben, by deliberatie van onsen zeer lieven ende zeer beminden goeden Neve, den hertoghe van Parme, en van Plaisantie, Ridder van onser orden, stadhouder, gouverneur ende capiteyn generael van onse landen van herwaertsovere,

gheordonneert ende ghestatueert, ordonneren ende statueren, by dese jeghenwoordighe, dat niemant egheene bieren en sal moghen brouwen met andere substantien ende ingredienten, dan met goede ordinarisse **graenen ende hoppen**, ghelyck men hier voormaels placht te doene.

Verbiedende wel expresselicken allen brouwers, dat sy in hunne brouwsels gheene cruyden oft andere substantien, menghelynghen oft compositien en doen, noch de selve coopen, oft binnen hunne huysen houden,

op peine van te verbeuren boven het voornoemde brouwsel, de somme van t'zestich ponden van veertich grooten onser Vlaemscher munten tpondt, ende daer en boven arbitrairlicken ghestraft te worden, t'sy inden lyfve, oft anderssins, niet alleenlick met privatie van hun ambacht, maer oock by andere peinen:

Te bekeeren d'een derdendeel van de voornomde bieren ende amenden t'onsen profyte, d'ander derden deel tot profyte vanden aenbryngher, ende het derde derdendeel tot profyte vanden officier, die daervan d'executie doen sal.

Authoriserende de officieren van elcke plaetse, dat sy met toe doen ende assistentie van zommighe vande magistraet, oft de wachten by hen gheordonneert, doen ondersoecken,

soo dickwils ende menich werfven, alst hen goetduncken sal, om te weten, oft dese onse jeghenwoordighe ordonnantie ende verbodt behoerlycken onderhouden wordt.

Ordonnerende oock aen allen officieren ende magistraeten, dat sy, soo wel by hen, als by de ghene ghecommitteert wesende, op t'stuck van de bieren ende brouwsels goede toesicht draeghen, dat teghens al t'ghene des voorseyt is, niet ghedaen en worde, op peine van ons te verhaelen op de ghene die onachtsaem zulen wesen.

Ende ten eynde dat niemant daervan ignorantie en pretendere, ontbieden ende bevelen wy u, dat ghy terstont ende zonder vertreck dese onse jeghenwoordighe ordonnantie doet condighen, uytroepen, ende publiceren, alomme binnen de steden ende plaetsen van onsen lande ende graefschape van Vlaenderen, daermen ghewoonlick is uytroepynghen ende publicatien te doene.

Ende tot onderhoudenisse ende observatie van diere, procedeert ende doet procederen, teghens de overtreders ende onghehoorsaeme, by executie vande peinen boven verhaelt, zonder eenighe gunste, dissimulatie oft verdraghe, dies te doene met diesser aencleeft, gheven wy u volcommen macht, authoritydt ende zonderlynghe bevel.

Ontbieden ende bevelen alle ende eenen yegelicken, dat sy u t'zelve doen de ernstlicken vestaen ende obedieren: Want ons alsoo ghelieft.

Ghegheven in onser stadt van **Binch**, onder onsen contrezeghel hier gedrukt in Placcaete, den vyfsten dach van decembre, duysent vyf hondert neghentachtenich.

Paraphé Pamele vt. Onder stontd gheschreven; Byden coninck in zynen Raede. Ende gheteekent Verreyken.

Placcaet verbod op uitvoer van bier

Plus houden van herbergen – deel II pg. 169 – 22 juni

Het geestelijk klein spongeken – tegen de dronkenschap – Bacherius Pieter